

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN
TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ İLE ÖĞRETME
MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
İNCELENMESİ**

Fuat KOÇLARDAN

**Yüksek Lisans Tezi
Beden Eğitimi ve Spor
Ana Bilim Dalı**

Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre ÇİNGÖZ

2023

(Her Hakkı Saklıdır)

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI

**BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ
İLE ÖĞRETME MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ**

(An Investigation of the Relationship Between the Excitation Levels of Physical Education
and Sports Teachers and Their Teaching Motivation)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Fuat KOÇLARDAN

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre ÇİNGÖZ

Bayburt
Ekim, 2023

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre ÇİNGÖZ danışmanlığında, 202225072 numaralı Fuat KOÇLARDAN tarafından hazırlanan “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” Adlı bu çalışma 20.09.2023 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalında, Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan	:.....	İmza:	
Jüri Üyesi	:	İmza:	
Jüri Üyesi	:	İmza:	

Bu tezin Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

...../...../20....

Doç. Dr. Murat KUL
Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

...../...../2023

Fuat KOÇLARDAN

TEŞEKKÜR

Almış olduğum yüksek lisans eğitimi boyunca ve sunduğum bu yüksek lisans tezi çalışmasında tecrübelerinden ve bilgi birikimlerinden istifade ettiğim, desteğini hiçbir zaman esirgemeyen başta danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Yunus Emre ÇİNGÖZ'e ve tüm hocalarıma teşekkür ederim. İlgi ve desteklerini çalışmalarım sırasında benden esirgemeyen, her zaman yanımda olan kıymetli eşime teşekkür ederim.

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİ İLE ÖĞRETME MOTİVASYONLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Fuat KOÇLARDAN

Ekim 2023, 57 sayfa

Bu araştırmada; beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki hizmet süresi, aile gelir durumu, çalışılan okul türü ve görev yapılan yerleşim yeri) incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılım sağlayan 209 öğretmene ulaşılmıştır. Gönüllü katılım sağlayan öğretmenlere “Maslach Öğretmen Tükenmişlik Envanteri”, “Öğretme Motivasyon Ölçeği” ile danışman ve araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” uygulanmıştır. Bu çalışmada nicel araştırma metotlarından olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS 24.4 programından istifade edilmiştir. Ölçek ve alt boyut puanlarının normallik dağılımlarında Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterdiği kabul edilmiştir. İki bağımsız değişkenler için iki örneklem t testi, ikiden fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (OneWay ANOVA) testi uygulanmıştır. Gruplar arasında anlamlı farklılığın görülmesi durumunda ANOVA testinde gruplar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla Post Hoc (Tukey) testinden yararlanılmıştır. Araştırmada içsel motivasyon alt boyutunda okul türüne göre liselerde görev yapan öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık görülmüştür. Duygusal tükenme alt boyutunda yaş değişkenine, mesleki hizmet süresine ve aile gelir durumuna göre anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin aile gelir durumlarının fiziksel tükenme, zihinsel tükenme ve öğretme motivasyonları üzerindeki etkisine bakıldığında aile gelir durumu düşük ya da orta olan öğretmenlerin aile gelir durumu yüksek olanlara göre daha fazla tükenme yaşadıkları görülmüştür. Görev yeri şehir merkezi olanların görev yeri köy veya ilçe olarak belirtenlere göre daha yüksek duygusal tükenme yaşadıkları görülmüştür. Sonuç olarak Maslach tükenmişlik durumu arttıkça öğretme motivasyon düzeyi azalmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi ve spor öğretmenleri, tükenmişlik, öğretme motivasyonu.

ABSTRACT

MASTER’S THESIS

AN INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE EXCITATION LEVELS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS TEACHERS AND THEIR TEACHING MOTIVATION

Fuat KOÇLARDAN

October 2023, 57 pages

In this study, it was aimed to examine the relationship between physical education and sports teachers' burnout levels and their motivation to teach in terms of various variables (gender, age, marital status, length of professional service, family income status, type of school and place of work). A total of 209 teachers who voluntarily participated in the study were reached. "Maslach Teacher Burnout Inventory", "Teaching Motivation Scale" and "Personal Information Form" created by the counsellor and the researcher were applied to the teachers who participated voluntarily. In this study, relational survey model, which is one of the quantitative research methods, was used. SPSS 24.4 programme was used in the analysis of the data obtained. Skewness and Kurtosis values were examined in the normality distribution of scale and sub-dimension scores. It was accepted that the data showed normal distribution. Two sample t-test was applied for two independent variables and one-way analysis of variance (OneWay ANOVA) test was applied for the comparison of more than two variables. In case of a significant difference between the groups, Post Hoc (Tukey) test was used to determine the difference between the groups in the ANOVA test. In the study, a significant difference was observed in the intrinsic motivation sub-dimension in favour of teachers working in high schools according to school type. In the emotional exhaustion sub-dimension, it was determined that there was a significant difference according to the age variable, professional service duration and family income status.

Keywords: Physical education and sports teachers, burnout, teaching motivation.

İÇİNDEKİLER

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	I
TEŞEKKÜR.....	II
ÖZ.....	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
TABLolar DİZİNİ.....	VIII
KISALTMALAR DİZİNİ.....	X

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş	1
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	3
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
Varsayımlar	4
Terim ve Tanımlar.....	5

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	6
Tükenmişlik	6
Duygusal Tükenme (Emotional Exhaustion).....	7
Duyarsızlaşma (Depersonalization)	7
Kişisel Başarıda Düşme Hissi (Low Personal Accomplishment)	7
Tükenmişliğe Etki Eden Faktörler	7
Bireysel Faktörler.....	8
Örgütsel Faktörler	8
Tükenmişlik Modelleri.....	8
Maslach Tükenmişlik Modeli	9
Cherniss'in Tükenmişlik Modeli.....	9

Pines Tükenmişlik Modeli	9
Edelwich ve Brodsky'nin Tükenmişlik Modeli	10
Motivasyon.....	10
İçsel Motivasyon	10
Dışsal Motivasyon.....	11
Öğretme Motivasyonu.....	11
Beden Eğitimi ve Spor	12
Beden Eğitimi ve Sporun Eğitim ile İlişkisi	13
Beden Eğitimi ve Sporun Amacı ve Önemi.....	14
Beden Eğitimi ve Sporun Yararları.....	15

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem.....	17
Araştırma Yöntemi.....	17
Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar/Veri Kaynakları.....	17
Veri Toplama Teknikleri/Araçları.....	17
Kişisel Bilgi Formu	17
Maslach Öğretmen Tükenmişlik Envanteri:	18
Öğretme Motivasyonu Ölçeği.....	19
Süreç/Uygulama.....	19
Verilerin Analizi.....	20
Geçerlik ve Güvenirlik.....	20

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular	22
-----------------------	-----------

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç	35
Öneriler	43
Kaynakça.....	45

Ekler.....	51
Öz geçmiş.....	57

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Normallik Dağılım Test Sonuçları</i>	22
Tablo 2. <i>Güvenilirlik Analizi Cronbach's Alpha</i>	22
Tablo 3. <i>Katılımcıların Demografik Bilgilere İlişkin Bilgiler</i>	23
Tablo 4. <i>Cinsiyete Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları</i>	24
Tablo 5. <i>Cinsiyete Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları</i>	24
Tablo 6. <i>Medeni Duruma Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları</i>	25
Tablo 7. <i>Medeni Duruma Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları</i>	25
Tablo 8. <i>Çalıştığı Okul Türüne Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları</i>	26
Tablo 9. <i>Çalıştığı Okul Türüne Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları</i>	26
Tablo 10. <i>Yaşa Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları</i>	27
Tablo 11. <i>Yaşa Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları</i>	28
Tablo 12. <i>Mesleki Hizmet Süresine Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları</i>	29
Tablo 13. <i>Mesleki Hizmet Süresine Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları</i>	29
Tablo 14. <i>Aile Gelir Durumuna Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları</i>	30
Tablo 15. <i>Aile Gelir Durumuna Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları</i>	31

Tablo 16. Görev Yaptığı Yerleşim Yerine Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları.....	32
Tablo 17. Görev Yaptığı Yerleşim Yerine Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları.....	33
Tablo 18. Maslach Tükenmişlik Durumu İle Öğretme Motivasyon Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi	34

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

MEB	: Millî Eğitim Bakanlığı
MTE	: Maslach Tükenmişlik Envanteri
ÖMÖ	: Öğretme Motivasyon Ölçeği
P	: Anlamlılık Düzeyi
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
Ss	: Standart Sapma

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

İnsana, ilk terbiyeyi kendisini yetiştiren, büyüten, iyiyi ve kötüyü ayırt etme yetileriyle donatan, Rabbi tarafından verilmiştir. Dolayısıyla insanın ilk eğitici, terbiye edici, yaratıcısı Rabbidir diyebiliriz. Buradan hareketle insanın eğitilmiş bir varlık olarak doğuştan öğrenme-öğretme kapasitesiyle yaratılmış olduğu söylenebilir. İnsanın dünya hayatındaki ilk anından son anına kadar geçen süre zarfında bireysel boyutları yanında; politik, sosyal, kültürel değerleri bir arada bulunduran eğitimin çeşitli tanımları yapılmıştır. Eğitim nedir? Sorusuna verilebilecek birçok cevap olmakla birlikte genel olarak eğitim, toplumsal değerlerin, bilgi ve birikimin bir nesilden sonraki nesillere aktarılma sürecidir denilebilir. Bununla ilgili Türk Dil Kurumunun çevrim içi sözlüğünde ise eğitim şu şekilde ifade edilmektedir: “Çocukların ve gençlerin toplum içinde yer edinebilmeleri için ihtiyaç duydukları bilgi, beceri ve gerekli anlayışı elde etmelerine, kişiliklerine katkı sağlamalarına, okul zamanında veya okul dışı zamanlarda, dolaylı ya da doğrudan destek verme ve terbiye edilme.” Şeklinde ifade edilmiştir (TDK, 2020).

İnsanın beden sağlığını koruyup geliştiren ve insana hareket becerilerini kazandırmaya yönelik eğitim dalına beden eğitimi denir. Beden eğitimi fiziksel aktiviteler sonucunda, beden eğitimi dersi ilkeleri kapsamında, toplumun beklentilerine uygun oluşan davranış sürecidir (Tamer, & Pulur, 2001). Bedensel eğitim ve fiziksel gelişimin de en az zihinsel eğitim kadar insanların ihtiyaç duyduğu bir eğitim alanıdır. İnsanlar beden ve ruh sağlığı gelişimlerini beden eğitimi ve spor etkinlikleriyle geliştirebilirler. Bunun faydası ise insanlara daha güçlü bir iradeye kavuşmayı sağlamış olmasıdır. Beden eğitimi bireyin bedenini bir bütün olarak gelişimini sağlayarak ve kişinin ruhsal ve sinirsel sağlığını himaye ederek mutlu bir birey ortaya çıkarma sürecidir (Kale, & Ersen, 2003). Beden eğitimi ve fiziksel aktiviteler ile sağlam bir iradeye sahip olan bireyler gelişmiş bir öz güvene ve olgun bir kişiliğe de sahip olabilir.

Kaliteli bir eğitimin oluşmasında ve eğitimde girdi, işleme-dönüşüm, çıktı sürecinin en verimli bir şekilde gerçekleşmesinde birincil faktör eğitimin en önemli yapı taşı varsayılan öğretmendir. Bilgi nesilden nesile bu meslek vasıtasıyla aktarılır (Kara, 2020) ve yine toplumlar bu meslek sayesinde şekillenir (Alkan, 2013). Eğitim mekanizmasının tertipli bir şekilde işleyişinde, çeşitlilik ve üretkenlikte devamlılığının sağlanmasında ve uygulanan

eğitimin kalitesinin belirlenmesinde birincil öge öğretmenlerdir (TEDMEM, 2014). Mesleki mutluluk doyumunu yüksek olan bir öğretmen, eğitim teşkilatlarının ve buna bağlı olarak eğitim-öğretimin işleyişinin düzen ve verimliliğini yükselten en önemli koşulların başında gelmektedir (Yurtseven, 2019).

Birçok tanımı bulunan öğretmenliğin 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. Maddesindeki tanımı: "Devletin eğitim öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleği" şeklindedir. Güncel olan Türk Dil Kurumunun (TDK, 2019) Türkçe sözlüğünde ise öğretmenlik tanımı bu şekilde ifade edilmektedir: "Bilgi aktarmayı meslek edinen kimse, hoca, muallim, muallime" biçiminde tanımlanır. Bu sebeple eğitimin en önemli temel unsuru olan insanın, ebeveynlerinden sonra alınan eğitimin, bilgi ve davranışlarının biçimlendirilmesinde önemli bir yeri olan öğretmenlerin, kişilik özellikleri ve mesleki yetenekleri önem arz etmektedir. Çünkü öğretmenler, öğrencilerin kişiliklerinin olumlu veya olumsuz gelişmesinde rol model olarak sorumluluğu bulunan, etkin ve güçlü kişilerdir (Senemoğlu, 2004).

İş hayatı ve sağladığı doyum, insanların zihinsel ve bedensel sağlığı ile yakından ilişkilidir. İnsanlar, günlük hayatlarının çoğunu iş yerlerinde ve çalıştıkları iş ile ilgili faaliyetleri planladıklarından stres, baskı ve zorlanmalara maruz kalmaktalar. Bununla birlikte iş stresi bireylerde fizyolojik, psikolojik ve davranışsal etkilere de neden olabilmektedir. Bu sorunlardan dolayı oluşan duyarsızlaşma, duygusal tükenme ve kişisel başarıdaki gerileme, aynı zamanda tükenmişlik sendromuna da neden olur. Tükenmişlik kavramı ilk olarak Freudenberg (1974) tarafından uzun süreli bir stres reaksiyonu olarak tanımlanmıştır. Çeşitli nedenlerden dolayı ortaya çıkan tükenmişliğin birincil nedenlerinin başında, bireylerdeki çalışma ortamlarında ortaya çıkan kendini başarısız hissetme durumudur. İstek ve arzuları cevap bulmama ya da bulamama duygusu nihayetinde, yüksek enerji kaybının yaşanmasına ve yıpranmaya neden olmaktadır (Freudenberger, 1974'ten aktaran Çolakoğlu, 2014: 12).

Tükenmişlik kavramının işe vuruk tanımı Maslach ve Jackson (1986) tarafından duygusal tükenme (emotionalexhaustion), duyarsızlaşma (depersonalization) ve kişisel başarıda (personal accomplishment) düşme şeklinde yapılmış olup bu boyutlara ilişkin duygular birbirinden farklı üç boyutta incelenmiştir. Yorgunluk ve duygusal açıdan çalışanların kendilerini aşırı yıpranmış hissetme duygusundaki artış duygusal tükenme olarak ifade edilirken başkalarına karşı olumsuz ve alaycı tutumlar gösterme duyarsızlaşma olarak tanımlanmıştır. Kişisel başarıda düşme ise kişinin kendisini olumsuz değerlendirmesi ve kişisel başarı noksanlığı şeklinde tanımlanmıştır (Ergin 1992).

Motivasyon, herhangi bir iş yerinde çalışanların sorumluluklarını en iyi şekilde yerine getirmeyi, çalışanların görevlerini başarılı bir şekilde yürütmeyi ve işlerini benimseyip istekle çalışmayı sağlayan en önemli faktördür (Robbins, & Judge, 2012). Öğretmenlerin işlerini anlamlı bulma düzeyleri üzerinde en önemli etkenlerden biri onların motivasyonu olduğu söylenebilir. Çünkü iş anlamlılığı bireyin motivasyonu üzerinde, işe karşı ilgisine, iş tatminine, kaygı düzeyine ve kişisel gelişimi üzerinde iş anlamlılığının önemli etkisi bulunur. Eğitimin kalitesi ve öğrencilerin motivasyonları öğretmenlerin çalışma alanlarındaki motivasyonlarından etkilenir (Reeve, Bolt, & Cai, 1999). Öğretme güdüler, öğretmenlerde en az öğretme kabiliyetleri kadar önemli olarak değerlendirilir (Güzel- Candan, & Evin- Gencel, 2015). Öğretme- öğrenme süreçleri üzerinde olumlu veya olumsuz etkisi olan birincil etkenlerden biri öğretmenlerin öğretme motivasyonlarıdır (De Jesus, & Lens, 2005).

İş performansı yüksek kişilerin ya da başarısında devamlılık bulunan bir öğretmenin başarısı onların işleri gereği motivasyona sahip olma dereceleriyle alakalı iken, öğretmenlerin öğretme motivasyonları onların mesleki gelişim gösterme çabalarını etkilediği söylenebilir (Butler, 2007; Tittle, 2006; Watt, & Richardson, 2007). Alanyazı incelendiğinde tükenmişliğin, öğretme motivasyonu üzerinde etkisiyle ilgili herhangi bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Böyle bir çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı düşünüldüğünden “Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişkiyi” çeşitli değişkenler açısından incelemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada; beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler açısından (cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki hizmet süresi, aile gelir durumu, çalışılan okul türü ve görev yapılan yerleşim yeri) incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Etkili bir eğitim ve öğretim sürecinin sağlanması ve bu sürecin daha verimli bir şekilde yürütülmesinde, öğretmenlere büyük sorumluluklar düşer. Öğretmenler, mesleği gereği yaptığı işten zevk almalı, kişisel problem ve sıkıntılarını mümkün mertebe eğitim ve öğretime yansıtmamalıdır. Çünkü öğretmenlerin çalışma alanlarındaki motivasyonları kaliteli bir eğitimin verilmesini sağlarken aynı zamanda öğrencilerin motivasyonları üzerinde de etki yaratmaktadır. Bu hususta en önemli faktör olarak görülen beden eğitimi öğretmenlerinin görev ve mesuliyeti gün geçtikçe artmaktadır. Efor sarf edilmesi gereken bir ders olarak kabul gören beden eğitimi ve spor teorik ve aynı zamanda uygulamalı şekilde işlenen bir derstir. Bu

nedenle dersin öğreticisinin fiziksel, duygusal ve zihinsel olarak her zaman hazır olup doğrudan dersin işleyişine dahil olması gerekir. Öğretmenlerin her zaman yüksek motivasyonda olması eğitimin kalitesini, öğrencilerin derse ve okula olan ilgisini arttırdığından dolayı, önemli görülen böyle bir çalışma yapılmıştır.

Yapılan literatür taraması sonucu beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ve öğretme motivasyonlarına yönelik ayrı ayrı çalışmaların olduğu ancak beden eğitimi öğretmenlerine yönelik tükenmişlik düzeyleri ile öğretme motivasyonlarının birbirleri ile aralarındaki ilişkiyi inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle alanyazın açısından faydalı olacağı düşünülerek böyle bir çalışmanın yapılması gerekli görülmüştür.

Problem Cümlesi: Bu çalışmada belirlenen problem “beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasında ilişki var mıdır?” cümlesidir.

Alt Problemler

1. Tükenmişlik boyutu beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde ne düzeydedir?
2. Tükenmişlik boyutu açısından beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki hizmet süresi, aile gelir durumu, çalışılan okul türü ve görev yeri değişkenlerine göre aralarında farklılık var mıdır?
3. Öğretme motivasyonu boyutu beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde ne seviyededir?
4. Öğretme motivasyonu boyutu açısından beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki hizmet süresi, aile gelir durumu, çalışılan okul türü ve görev yeri değişkenlerine göre aralarında değişiklik var mıdır?
5. Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişki ne düzeydedir?

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma, beden eğitimi ve spor öğretmeni branşında Muş il merkezi ve ilçelerinde çalışan öğretmenlerle sınırlıdır.
2. Bu çalışmada ulaşılan sonuçlar, öğretmenlerin katılım sağladığı anketlerden ulaşılan veriler ile sınırlandırılmıştır.
3. Bu araştırmanın konusuyla ilgili ulaşılabilen kaynakların sağladığı veriler ile sınırlandırılmıştır.

Varsayımlar

1. Tercih edilen örneklem grubunun evrenin temsil edilmesinde yeterli olduğu, bu çalışmaya katılım sağlayan öğretmenlerin, (Tükenmişlik Ölçeğini ve Öğretme Motivasyonu Ölçeğini) hiçbir dayatma ve zorlama olmaksızın gönüllülük esasına dayalı, içtenlikle ve doğru bir şekilde işaretlemlerin yapıldığı varsayılmıştır.
2. Araştırmada çalışmanın amacına uygun yöntemin uygulandığı varsayılmıştır.
3. Araştırmada çalışmaya uygun ölçeklerin kullanıldığı varsayılmıştır.
4. Çalışmanın öneminin ve ciddiyetinin araştırmaya katılım sağlayan öğretmenler tarafından anlaşıldığı ve buna göre davrandıkları varsayılmıştır.
5. Araştırmaya katılan öğretmenlerin araştırmada yapılan açıklamalara uygun cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

Terim ve Tanımlar

Bireysel kimliğin kaybedildiği inancı oluşturan, kariyerinden, arkadaşlarından veya aile içi etkileşimlerinden alınan keyif ve başarı duygusunun azalmasına neden olan zihinsel ve aynı zamanda fiziksel tükenme halidir. Bir çalışma hayatı stres türüdür de denilebilir.

Motivasyon.

Planlanmış hedeflere varabilme doğrultusunda dürtülerin bireyi harekete geçmesini sağlaması ve bu hareketin başlamasını sağlayan güç demektir.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Tükenmişlik

Bu kavramı ilk kez Freudenberg (1974) “başarı duygusundaki azalma, bedensel ve duygusal yapıda oluşan yıpranma, takatsizlik ya da isteklerin karşılık bulamaması gibi durumların neticesinde bireyin psikolojik ve ruhsal durumunda baş gösteren tükenme hali” şeklinde tanımlamıştır. Leiter ve Maslach’a (2005) göre tükenmişlik enerjiden yoksun olma durumudur ve sürekli olarak görmezden gelinme, stresli ve yorgun olma halidir. Bireylerin çalışırken uğraştıkları mesleğin amacından sapması, hizmette kalitenin azalması ve motivasyonun azalması gibi durumlarla meydana gelen fiziksel ve psikolojik duruma tükenmişlik denir (Göktepe, 2016). Bu kavramın Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2019) tarafından yapılan tanımı ise şöyledir: “Tükenmişlik duygusal yapıda meydana gelen tükenme, çalışanın işi ile arasında oluşan zihinsel mesafe, kişinin işine karşı olumsuzluğa kapılması, işin aksatılarak muhtaçlık duygusu yaşamama belirtileri gösteren ve başarısız yönetimin sebep olduğu kronik bir iş yeri stresidir.” Fiziksel ve duygusal tükenmeye neden olan bu hastalık, aynı zamanda WHO aracılığıyla Uluslararası Hastalıklar Sınıflandırması Listesine dâhil etmiştir.

Tükenmişlik, iş yaşamındaki moral bozukluğunda, devamsızlıkta ve işte organize olabilmeye bir etmen olarak görünmenin yanı sıra; uyuşturucu ve alkol kullanımının artması, ailede ve evlilikte sorunların olması, fiziksel yorgunluk ve uykusuzluk gibi kişisel problemlerle de ilişkili olduğu görülmektedir. Literatürde stres; alarm, direniş ve tükenme olmak üzere üç evre şeklinde açıklanır. Herhangi bir dışsal uyarıcının stres meydana getirici etken olduğu alarm aşamasında psikolojik ve fiziksel kapasitesinin zorlandığını anlayan birey, bu uyarıcılardan ya kaçır ya da bu uyarıcılarla savaşmaya çalışarak önceki uyum seviyesine dönüş yapar. Harekete geçirilmiş fiziksel güç ve duygusal enerji sayesinde, stres unsurunun olumsuz etkilerine karşılık verildiği direniş dönemi sonrasında, “genel uyum düzeyine” dönüşün sağlanıp direniş aşamasının son bulmasının şartı; başarılı bir şekilde problemlerin üstesinden gelmektir. Ancak uyarının şiddeti fazla, birey uyarının bu olumsuz etkilerini ortadan kaldıramayacak bir haldeyse ve bunlarla beraber stres unsuruna uzun zaman maruz kalmış ise tükenme dönemi baş gösterir (Torun,1997,43–44). Tükenmişlik kavramının üç alt boyutu vardır. Bunlar: Duygusal Tükenme, Duyarsızlaşma ve Kişisel Başarıda Düşme Hissidir. Freudenberger (1974) tarafından tükenmişliğin bir tek duygusal boyutu tanımlanırken, alanyazında tükenmişlik kavramı üzerinde yapılan araştırmalarda ön planda

olan, tükenmişliğin bu üç boyutunu ortaya koyan ve bu boyutları tanımlayan teorisyenler ise Maslach ve Jackson (1981)'dur.

Duygusal tükenme (Emotional exhaustion).

Duygusal tükenme insan psikolojisi üzerinde etkili olan gündelik yaşamın herhangi bir alanında stres birikintilerinin neden olduğu bir durum olarak tanımlanıyor. Bitkinlik, enerjide azalma, duygusal açıdan yıpranmış olma düşüncesi gibi belirtilerin bireyler üzerinde ortaya çıktığı mesleki tükenmişliğin bu boyutu tükenmeye neden olan en bunalımlı ve en belirleyici boyuttur.

Duyarsızlaşma (Depersonalization).

Duyarsızlaşma kavramı, kişinin hizmet verdiklerinin de birey olduğu duygusundan yoksun kalarak akla uygun yargılar verme konusunda eksik bir yaklaşım gösterme ve hatta uygun olmayan ve olumsuz davranışlarda bulunma şeklinde tanımlanmaktadır. Tanımdaki şekilde oluşan durum sonucunda; çalışan bireyde kişisel başarının azalma hissi, kendine güvensizlik duygusunda artış, bunların sonucunda da yaptığı işten uzaklaşma isteği ve işini bırakma düşüncesi baş göstermektedir (Maslach, & Jackson, 1981). Çalışanlar iş hayatını sürdürdüğü iş yerine ve hizmet sunmakla görevli olduğu kişilere karşı umursamaz, mesafeli ve kinayeli davranışlarda bulunabilir ve bu hal onlarda rahatsızlık uyandırmaz (Çimen, 2000:6).

Kişisel başarıda düşme hissi (Low personal accomplishment).

Bireyin şahsını olumsuz düşünmeye meyilli olduğu bu aşamada (Maslach,2003:190) gerilemekte olan bir kişisel başarı algılanır ve bu durum kişi üzerinde kendini yetersiz hissetme düşüncesine neden olur. Aynı zamanda motivasyonunda da düşme yaşayan birey, kendisinin yetkin bir birey olmadığını düşünür. Bireysel başarının düşmesi nedeniyle bireyde ortaya çıkan bu olumsuz fikirler sadece şahsında değil, başka şahıslara olan duygu ve düşüncelerini de kapsamaktadır. Başka şahıslara yönelik yapıcı ve yararsız fikirlerinden dolayı kişi problemin kendi şahsında olduğunu düşünür ve başkaları tarafından kendisinin sevimsiz olduğu hissine kapılır. Nihai olarak kişinin kendi hakkındaki inancında, düşüncelerinde, başarıma duygusunda gerileme oluşur ve böylece tükenmişliğe kapı aralanır (Dinler, 2010, s.40).

Tükenmişliğe Etki Eden Faktörler

Çalışma hayatının günümüz dünyasında birincil sorunlarından biri mesleki tükenmişliktir. Mesleki tükenmişliğin ortaya çıkmasından pek çok değişkenden söz edilebilir.

Mesleki tükenmişliğe neden olan iki ayrı faktör bulunmakta olup bunlar, bireysel ve örgütsel faktörlerdir (Sürgevil, & Dalkılıç, 2014). Bu faktörlerden bireye bağlı olarak gelişenler, tükenmişliğe etki eden bireysel faktörler iken; bireyin kendisi dışında çevresinden kaynaklı etkenler sebebiyle meydana gelen nedenler ise tükenmişliğe sebep olan örgütsel faktörlerdir (Kilerci, 2020).

Bireysel faktörler.

Örgüt bünyesindeki kişilerden dolayı ortaya çıkan ve tükenme durumunu meydana getiren özelliklerdir (Polatçı, 2007). Çalışma hayatının ilk yıllarında oluşan tükenmişliğin sebebi bireysel özelliklerden kaynaklı sebepler olduğu açıklanmıştır. Buna çözüm olarak güçlüğü ortadan kaldırma yöntemlerinin belirlenmesi veya çalışanın işini sonlandırma tarzı yöntemler önerilmiştir. İlerleyen süreçlerde geleneğe dayanan bu yaklaşım terk edilerek, meslek ve çalışma ortamındaki faktörlerin, bireysel faktörlerden daha çok tükenmişliğe neden olduğu sonucuna varılmıştır (Yüksel, 2017).

Demografik unsurlardan cinsiyet, yaş, medeni durum, etnik köken, aile durumu, eğitim düzeyi ile kişilik yapısı, kişinin beklenti seviyesi, kişinin hayatının kontrolü kendisinde olma ya da dış faktörler tarafından kontrol edilme durumu, kendi ihtiyaçlarını karşılayabilme durumu, duygudaşlık becerisi, aşırı iş ilgisi tükenmişliğe neden olan başlıca kişisel etkenlerdir (Şeker, 2019).

Örgütsel faktörler.

Araştırmacılar, ilk dönemlerde yaptıkları araştırmalar sonucu bireysel olarak ele alınması gerektiğini ifade ettikleri tükenmişliğin çözümlerinin de yine birey tarafından bulunabileceğini aktarmışlardır. Ancak daha sonra yapılan araştırmalar gösteriyor ki örgütsel nedenlerin de tükenmişlikte en az bireysel nedenler kadar önemlidir (Izgar, 2000, s. 31). Örgütsel faktörler ile doğrudan ilişkili olan yapılan işin özellikleri, işin niteliği ve işin türü gibi faktörler, çalışanların tükenmişlik düzeyinin artmasına neden olan faktörlerdir. İş hayatıyla ilgili bu faktörlerdeki uyumluluk, kişilerin işi ile uyum içinde olması ve işine bağlanmasını sağlarken kişinin bu faktörlerin birkaçı veya tümü ile arasında görülen uyumsuzluk durumu ise onun yaptığı işe karşı soğumasına ve tükenmişlik yaşamasına neden olmaktadır (Leiter, & Maslach, 2001).

Tükenmişlik Modelleri

Daha iyi anlaşılması için tükenmişlik konusu üzerine bilim insanları tarafından geliştirilmiş bazı modeller vardır. Maslach tarafından hazırlanan “Maslach Tükenmişlik

Modeli (1976)”, Chernis tarafından hazırlanan “Cherniss Tükenmişlik Modeli (1980)”, Pines tarafından hazırlanan “Pines Tükenmişlik Modeli (2005)”, Edelwich ve Brodsky’nin hazırladığı “Edelwich ve Brodsky’in Tükenmişlik Modeli (1980)” tükenmişlik kavramına yönelik geliştirilen modellerden bir kaçıdır. Bu modeller hakkında aşağıda gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Maslach tükenmişlik modeli.

Maslach tarafından hazırlanan bu tükenmişlik modeli üç boyutlu şekilde ileri sürülmüştür. Bu boyutlar; tükenmişliğin en bunalımlı ve en etkili boyutu sayılan “duygusal tükenme”, olağan dışı duygusal tükenmenin etkisiyle ortaya çıkan “duyarsızlaşma” ve bunun sonucunda ise kişinin kendisini ve mesleğini yürütme şeklini olumsuz değerlendirme şeklinde ifade edilen “kişisel başarıda düşme” boyutlarıdır. Herhangi bir kurama dayanmaması özelliği ile eleştirilerin odağında olan bir modeldir. Ancak bu eleştirilere rağmen günümüz bilim dünyasında rağbet gören tükenmişlik modellerinin başında gelmektedir. Kavramsal anlayıştan ziyade, kliniksel deneyim ve gözlem yoluyla tecrübe edilerek geliştirilen bir kavramdır (Maslach, 1976).

Cherniss’in tükenmişlik modeli.

Cherniss (1980) tarafından ortaya atılmıştır. Bu modelin temelinde stres ve stres meydana getiren kaynaklar vardır. Cherniss’e göre yüksek seviyede tükenmişlik oluşmasının en önemli sebebi; stres kaynaklı olması, karşılık bulamayan bireysel beklentiler ve bunların sonucunda da stresin ortaya çıkmasıdır (Yıldırım, 2007).

İnsanların çalışma şartları, olumsuz iş yeri etkenleri, ağır çalışma şartları ve aile içinden kaynaklı sorunları yok etme çabası ve bu çabanın olumsuzlukla sonuçlandığı durumda insanlar üzerinde meydana gelen stres, tükenmişlik duygusuna kapılmanın nedenleridir (Dalkılıç, 2014).

Pines tükenmişlik modeli.

Yıpratıcı ortamlardan kaynaklı bireylerin bedensel, duygusal ve psikolojik durumları üzerinde oluşan olumsuz etkiler. Pines ve Aranson’a (1988) göre tükenmişliğe neden olan etkenlerdir. Bu nedenle bunlar tükenmişliği “fiziksel tükenme”, “duygusal tükenme” ve “psikolojik tükenme” şeklinde açıklayıp üç kategoride ele almışlardır. Pines, enerji kaybı sonucu insanlarda sürekli yorgunluk hissi oluşmasını fiziksel tükenmişlik kavramı ile açıklarken ağlamaya neden olan aşırı olumsuz duygular, yalnız ve umudunu yitirmiş hissine kapılmayı duygusal tükenme olarak tanımlamıştır. İş çevresine ve yakın arkadaşlarına

olumsuz tutum ya da davranışlarda bulunma ve kendini değersiz algılama sonucu oluşan hisleri ise zihinsel tükenme şeklinde tanımlamıştır (akt. Kervancı, 2013; Pines, 2005).

Edelwich ve Brodsky'nin tükenmişlik modeli.

Bu kuramcılara göre art arda sıralanmış çeşitli aşamalar sonucunda tükenmişlik meydana gelmektedir. Durgunluk, duygusuzlaşma, idealistlik coşku ve engelleme aşamalarından oluşan bir model olduğu düşüncesine dayanmaktadır (Sandıkçı,2010). Kişinin çalışma hayatı serüveninde, belirlediği hedeflere ulaşmaya çalışırken ya da kariyerinde yükselmenin zorlaştığı durumlarda kendisinde meydana gelen verimsizlik tükenmişlik olarak tanımlanır (Edelwich, & Brodsky, 1980).

Motivasyon

Günümüzde sık olarak karşımıza çıkan motivasyon kavramının dilimizdeki anlamı isteklendirme ya da başka bir deyişle güdüleme şeklinde ifade edilen motivasyon (Türk Dil Kurumu Sözlüğü, 2021), heves, eğilim ve belirlenmiş hedefler istikametinde, harekete geçmeyi ve harekete devam ettirmeyi sağlamaktadır. Latince dil sözlüğünde “hareket etmek” tanımıyla kullanılan motivasyonun kökeni “movere” kelimesidir. Türkçede ise motivasyon güdülenme kelimesi ile anlamdaştır. Bu sebeple motivasyon, harekete itici güç anlamına gelmektedir (Dur, 2014).

Bir işleyiş düzeni gerektiren motivasyon sürecinde, bireyler tamamlanmamış olarak algıladıkları ve doyuma ulaştırmaya çabaladığı çeşitli gereksinimleri mevcuttur. Algılanan mevcut eksiklikleri giderme gerekliliği duyan bireyde harekete geçme eylemi başlar. Sinir hücreleri harekete geçen birey artık eylem aşamasına geçmiştir. Bir süreç şeklinde işleyen motivasyonun son aşaması doyumdur. Bu eylemlerin nihayetinde belirlenen hedeflere varmakla doyuma ulaşılır ve motivasyon süreci böylece tamamlanmış olur. Bir eksiklik giderildiğinde bireyde yeni eksiklikler belirir ve bu aşamalar aynı şekilde takip edilip motivasyon tekrardan sağlanmaya çalışılır (Özkalp, & Kirel, 2001; akt. Demirtaş, 2005).

İçsel motivasyon.

İçsel motivasyona sahip bir birey faaliyet veya aktivite sırasında ulaştığı doyuma doğal bir şekilde kavuşur. Bu durumda kişinin yaptığı faaliyet ona ilgi çekici gelir, kişi faaliyetten haz duyar ve doyuma ulaşır. İçsel motivasyon, yeteneklerimizi sergilemeyi, kişisel ilgilerimizi takip etmeyi ve onları kabullenmeyi sağlayan bir güç şeklinde açıklanır (Hoy, & Miskel, 2010).

İlgi çekicilik, merak, gelişime katkı, psikolojik doyum gibi etkenler ya da bireyin hoşlandığı bir konudaki çabaları içsel motivasyonun oluşmasında önemli faktörlerdir. Başarılı bir şekilde sonuçlanan davranışlar ya da hamleler bireydeki memnuniyet seviyesini arttırmaktadır (Gömleksiz, & Serhatlıoğlu, 2013).

Dışsal motivasyon.

Dışsal motivasyon, dış etkenlerin sebep olduğu ceza veya ödül doğrultusunda harekete geçmektir. Örneğin alınan aylıklar, yüksek ders notları ya da kilo vermek bu dış etkenlerden sayılabilir. Değişken bir durum olan dışsal motivasyon ani bir şekilde kaybolabilir. Ara ara etkili bir motivasyon kaynağı olsa da uzun vadede yarar sağlamaz. Bir iş kolunda görevli bir kişinin veya bir çalışanın işteki verimliliği ve iş tatminliği görev sonundaki başarı isteğini yükselterek iş performansında kayıpları minimuma indirip amaçlara ulaşması, dışsal motivasyon olarak tanımlanır (Kantar, 2008).

Öğretme motivasyonu.

Çalışanların motivasyonunu sağlamak her meslekte önemli görülmektedir. Ancak söz konusu öğretmenlik mesleği olunca çalışanların motivasyonu daha da önemli hale geldiği söylenebilir. Öğretmen motivasyonunun diğer kurumlarda çalışma hayatını sürdüren bireylerin motivasyonlarına göre daha da önemlilik arz etmesinin nedeni ise öğretmenlerin öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisinin yüksek olması, toplumun oluşmasındaki ve yeni kuşakların geleceği üzerindeki yeridir. Öğretme motivasyonunun öneminin artmasındaki bir diğer husus ise uygulanabilir ve geliştirilebilir eğitim reformları için de bir o kadar önemli olmasıdır. Bu durum Güneş (2021) tarafından eğitim-öğretim maratonu boyunca planlanan hedeflere ulaşma konusunda motivasyon, en önemli faktör olma özelliği taşımakta şeklinde ifade edilmiştir. Bu nedenledir ki öğretmenin öğretme motivasyonu göz ardı edilecek bir durum değildir.

Öğretmenlerin mesleğini yürütme aşamasında, yüksek motivasyonlu öğretmenlerin hedeflerine ulaşabildiği, düşük motivasyonlu öğretmenlerin ise hedeflerine ulaşamayacağı düşünülmektedir. Öğretmenlerin çalıştığı mevcut çevrenin koşulları, ihtiyaçların temin edileceği bir biçimde düzeltilmeli ve öğretmenler motive edilmelidir. Verimli bir performans ancak bu şekilde hedeflerine yönelmiş öğretmenlerin varlığıyla sağlanabilir (Dur, 2014).

Öğretimin bir etkileme sanatıdır. Çünkü öğretim belirli bir plan, program ve alanında yetkin kişilerce gerçekleşir. Bu durum öğrenciler üzerinde etki yarattığı için oldukça önemlidir. Öğrencilerin bir dersi olumlu yorumlamasında en büyük etken, öğretmenlerin ilham verici bir tarzda dersteki ve ders dışındaki sorumluluklarını yerine getirmesidir.

Öğrenciler, öğretmenin bilgisinden ziyade daha çok öğretmenin işlenen konuya yaklaşımından, konuyu açıklama biçiminden etkilenmektedir. Bu durum öğrenci davranışlarının öğretme ve öğrenmenin gerçekleştiği ortamlarda olumlu etkilenmesine neden olur (Güzel, Özdöl, & Oral, 2010).

Etkili ve bu ölçüde verimi yüksek bir eğitim ve öğretim sürecinin yürütülmesinde sorumluluk taşıyan en önemli faktörün öğretmenlik mesleği olduğunu belirttikten sonra, bu sürecin olumlu sonuçlanması açısından onların motivasyonlarının yüksek olması gerektiğini de belirtmek oldukça önemlidir. Çünkü eğitimin kalitesi ve öğrencilerin motivasyonları öğretmenlerin çalışma alanlarındaki motivasyonlarından etkilenmektedir (Reeve, Bolt, & Cai, 1999). En az öğretme yetenekleri oranında önem teşkil etmekte olan öğretme motivasyonu (Güzel-Candan, & Evin-Gencel, 2015), olumlu veya olumsuz etkisiyle öğretme-öğrenme süreci üzerinde etkili olan en önemli faktörlerden biri sayılır (De Jesus, & Lens, 2005).

Mesleki performans, çalışanların ya da öğretmenlerin başarılarındaki devamlılık, onların işleri gereği yeterli motivasyona sahip olmaları ile ilişkiliyken; öğretmenlerin öğretme motivasyonlarının yüksek olması onların mesleki gelişim gösterme çabaları üzerinde etkilidir (Butler, 2007; Tittle, 2006; Watt, & Richardson, 2007).

Tüm bu bilgiler çerçevesinde öğretme motivasyonu, öğretmenlerin sahip oldukları bilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarıp aktarmalarında harekete geçirici güç olduğu düşünülürse motivasyonu ve iş tatmini seviyeleri yüksek öğretmenlerin ortaya koyacakları hizmetin kalitesini de etkileyecektir (Okçu 2015). Bilgi ve beceri eksikliği öğretmenlerin mesleki başarılarını olumsuz etkilediği gibi, öğretmenlerin sahip olduğu bilgi ve becerileri yansıtamamalarının temel nedeni motivasyon düşüklüğünden de kaynaklanabilir.

Beden Eğitimi ve Spor

Birbirine oldukça yakın olan "Beden Eğitimi" ve "Spor" kavramlarının tanımlarına bakıldığında, bu iki kavramın genellikle birbirini tamamlayan, bazı yerlerde ise iç içe girmiş bir şekilde açıklandığı görülmektedir. İnsanın yaratılışından bu yana varlığını sürdüren hareket, canlılığın en önemli belirtisidir. Beden eğitimi ve spor faaliyetleri insanları merkeze alan ve insanların yaşamını sürdürdüğü çevreden kaynaklı ortaya çıkan durumlara ve dersin ya da faaliyetlerin katılımcılarının yapılarına uygun, çeşitlilik gösteren kuralları bulunur. Ayrıca beden eğitimi ve spor faaliyetleri kişinin beden gelişimini ve ruh sağlığını iyileştirmeye, fiziksel kabiliyetlerini geliştirmeye dayalı; eğitsel, sportif, jimnastik vb. eğlenme, alıştırma ve çalışmalardan oluşan etkinlikleri kapsamaktadır. Fakat çağımızın gelişmiş teknolojisi, toplumları teknolojinin getirdiği gelişmelerden yararlanma yoluna iterek

doğal yöntemlerle yapılması gereken fiziksel ve psikolojik faaliyetleri doğallıktan çıkarıp bu faaliyetlerin uygulanmasında insanların bilinçli yöntem ve teknikleri kullanmalarına etkili olmuştur.

Çeşitli faaliyetlerin uygulandığı beden eğitimi ve spor faaliyetleri, medeniyetin ilerlemesi ile değişikliğe uğrayan tabii hareketlerdeki ve fiziksel kompozisyonundaki birtakım bozuklukların ve hastalıkların meydana gelmesi ile bir tedavi aracı olma rolünü almıştır. Buradan hareketle insanların karşılaştığı yeni koşulların sebep olduğu, problemlerin üstesinden çeşitli bilinçli hareket ve aktiviteleri yapmakla gelmeye çalıştığı söylene bilir. Bu sebeple beden eğitimi spor faaliyetleri; tabii veya yapay aktivitelerle kişideki tadilat sürecinde süregelen zayıflıklarını güçlendirmesi, sahip olduğu olumlu durumunu koruması ve eksikliklerini giderici aktiviteler şeklinde ortaya çıkmıştır.

Beden eğitimi “Bedensel etkinlikler aracılığıyla eğitimin sağlanması” şeklinde açıklanabilir. Bu eğitimde erişilmiş bir dereceye ulaşma ya da bu dereceyi aşma veya lider olma gibi bir hedef olmaz. Diğer bir anlatımla beden eğitimi kişinin beden gelişimini, ruh ve fikir sağlığını Milli Eğitimin Temel İlkeleri doğrultusunda sağlamaktır. Bu doğrultuda bedensel etkinliklerin temel gayesi bir bütün olarak, insanların sağlıklı bir ruh ve beden gelişimine katkıda bulunmak ve insanların kuvvetli bir iradeye sahip olmalarını sağlamaktır.

Spor ve beden eğitimi kavramları birbirinden ayrı düşünülemez. Bu nedenle spor için gerekli tanım ve açıklamaları yapmak yerinde olur. Sözcük anlamı “sedesporter” ya da “deporter” şeklinde kullanılan kaynağı “dis” ve “portare” veya “disportare” kelimesinden gelen spor kavramı, top ile oynanan oyunları anlatmak için kullanıldığı belirtilmektedir. Yetim (2010)’in ifade ettiği gibi spor, insanın ruh ve beden sağlığını geliştiren, karakter gelişimine olumlu katkı sağlayan, bireye bilgi ve başarıya yeteneği kazandırmaktır. Bu minvalde insanlarla ahengi sağlayarak uluslararası alanda birliktelik, kaynaşma ve barışı sağlamada, kişinin önceden belirlenmiş kurallara göre mücadele azmini arttırmaya dayalı ve müsabakada rakibi geride bırakmak sebebiyle yapılan faaliyetler olarak ifade edilmiştir.

Spor, aynı zamanda insan psikolojisinde savaşma ve kazanma isteğinin düzen ve adalet çerçevesinde birtakım zorluklara katlanarak bedensel bir mücadeleye dönüşüm olarak da ifade edilebilir.

Beden eğitimi ve sporun eğitim ile ilişkisi.

Beden eğitimi, eğitimin vazgeçilmez bir unsuru olarak ifade edilmektedir. Sağlıklı bir hayat standartlarına okul yaşamı içinde, eğitim ve öğretim faaliyetleri ile beden eğitimi faaliyetlerinin bir arada sunulmasıyla ulaşılabilir. Eğitim spor için yapıldığında, spor hedeftir

ve en aktif biçimde yürütülebilmesi için eğitimden faydalanılır. Spor eğitim için yapıldığında ise spor, eğitimin hedeflerine ulaşabilmesi için kullanılan yöntemlerden yalnızca bir tanesidir, yüksek ihtimalle en zevklisi ve aktif bir şekilde yürütüldüğünde en verimlisi olduğu ifade edilmektedir (Öncü, 2007).

Beden eğitimi, bir eğitim aracı olarak insanların sağlıklı bir yaşam sürme, gelişmiş karakter sergileme, iyi bir ruh haline sahip olma ve verimlilik açısından kişisel gelişim üzerinde etkili bir eğitim faaliyetidir. Bir spor aracı olarak beden eğitiminin milli yönden bazı işlevleri bulunmaktadır. Bu İşlevi; ortak amaçlar doğrultusunda duygu ve davranış bütünlüğü yüksek, sağlam ve güçlü karaktere ve insan gücü potansiyeline sahip olma, bu faktörler üzerinde doğrudan ilgili ve bu faktörler üzerinde etkili bir eğitim faaliyeti olmasıdır. Spor eğitimi okul gelişiminden ve başarısından kaygı duyulduğu, düzenli ve sıkı bir çalışma desteğinin yararlı olacağı düşünülen çocuklar için uzmanlar tarafından verilen ilk tavsiyedir. Okulda geçirilen süre zarfında, günlük diğer faaliyetlerde ve yaşantılarda biriken stres ve enerjiden spor aktiviteleri ile kurtulan, sosyal bir gruba aidiyet hissedenden çocuk mutlu olur. Böylece çevresinden gördüğü destek ve ulaştığı başarı onun motive olmasını sağlar. Kişide sağlıklı bir beden ve dirençli bir vücut oluşması, kişinin fiziksel görünümü ve yetenekleri mensubu olduğu gruplar içerisinde saygınlığını da attırır. Spor eğitimi ile çevresi tarafından onaylanan çocuk, aynı zamanda çevresinden destek görür ve onlar tarafından sevilir. Bu tür tüm pozitif etkiler çocuğun ders başarısını da olumlu yönde etkiler. Bu bakımdan zihinsel ve fıkırsel gelişimin bedensel gelişim ile arasında uyum ve dengenin sağlanması durumunda insan ve toplum daha sağlıklı, verimli ve uyum içinde olabileceğine dair görüş birliği vardır.

Sporun yararlarının daha büyük kitlelere ulaştırılmasında aile ve eğitim kurumlarına düşen görev ve sorumlulukların önemi büyüktür. Özellikle ülkemizde her kademede uygulanan eğitim ve öğretim faaliyetlerinde beden eğitimi ve spor dersine gün geçtikçe daha çok önem verildiği görülmektedir. Beden eğitimi dersine yönelik bütün bu olumlu sonuçlardan anlaşılan o ki bu dersin zorunlu bir ders olma şartıyla eğitim-öğretimin tüm kademesine eklenmesinde büyük fayda olacaktır.

Beden eğitimi ve sporun amacı ve önemi.

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesindeki bütün kurum ve kuruluşlarda beden eğitiminin genel hedefleri şu şekildedir: Millî Eğitim Temel Kanunu, Atatürk İlke ve İnkılapları, Türk Millî Eğitiminin en önemli hedefleri ve anayasası istikametinde; öğrencilerin bedensel ve zihinsel gelişimlerini sağlamak, ülkelerinin kültür ve değerlerine bağlı kişiliklere sahip, üretken, sağlıklı yerinde, davranışları dengeli, mutlu, olumlu, her türlü kötülükten uzak, yaratıcı bireyler yetiştirmektir. Aynı zamanda beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin öncelikli

amacı; kişisel ve sosyal yönden gelişmiş, demokrasiye uygun hayat kurallarını özümsemiş fertleri hayata kazandırmaktır.

Bu genel amaçlar şunlardır (MEB, 2000):

1. Mustafa Kemal Atatürk'ün ve düşünürlerin sporla ilgili sözlerini yorumlayabilme becerisi,
2. Vücudun tüm organlarını ve sistemlerini seviyesine göre güçlendirme ve geliştirme becerisi,
3. Sinirlerin, kasların ve eklemlerin koordinasyonunu sağlayabilme becerisi,
4. Vücudun fizyolojik olarak doğru pozisyonda duruş alışkanlığı geliştirebilme,
5. Fiziksel aktivite ve sporla ilgili temel davranışsal becerileri kazanma becerisi edinebilme,
6. Müzik ve ritme eşlik edebilme,
7. Halk oyunları ile ilgili bilgi ve becerileri kazanma ve bu oyunları uygulamaya istekli ve cesaretli olma,
8. Ulusal günlerin anlam ve önemini anlayabilme ve törene katılmaya istekli olma,
9. Spor ve fiziksel aktivitenin insan sağlığına faydalarını anlayabilme, boş zamanlarını fiziksel aktivitelere ayırmaya istekli olma,
10. İlk yardım ve temel sağlık kuralları ile ilgili istendik davranış değişiklikleri kazanma,
11. Tabiatın sunduğu imkânlardan yararlanabilme,
12. Diğer bireylerle grup çalışması yapabilme,
13. Sorumluluk sahibi olma, görev üstlenebilme, liderlik yapabilme, grup kurallarına uyum sağlayabilme,
14. Kararları zamanında ve güvenle alabilme,
15. Fair- play ruhuna tam anlamıyla sahip olabilme,
16. Sporda kullanılan ekipmanları tanıma, spor yapılan mekânlar hakkında bilgi sahibi olma ve tüm bunları yetkin bir biçimde kullanabilme,
17. Fiziksel aktivite süreçleri boyunca ve şahsi hayatında demokratik olabilme,
18. Toplum hizmetine kullanılan her alanı ve ekipmanı doğru kullanabilme ve koruyabilme şeklinde ifade edilmektedir.

Beden eğitimi ve sporun yararları.

Amerika Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Birliği beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin bireylere edindireceği ana becerileri şu şekilde listelemiştir (Karadağ, 2012);

1. Fiziksel aktiviteye etkin katılım gösteren birey, bazı sporları uygulamak için lazım olan kabiliyetleri kazanır,
2. Bedensel faaliyet ve sportif etkinlikleri hayatının bir parçası haline getiren bireyler, sağlıklı bedene sahip olma duygusunu edinir,
3. Bedensel faaliyet ve sportif etkinlikleri hayatının bir parçası haline getiren bireyler, bir spora özgü olan veya olmayan psikomotor becerileri geliştirir,
4. Bedensel faaliyet ve sportif etkinlikleri hayatının bir parçası haline getiren bireyler, belirli aralıklarla yapılan sporun ehemmiyetini kavrar ve şahsi beden sağlığına katkıda bulunmayı öğrenir,
5. Bedensel faaliyet ve sportif etkinlikleri hayatının bir parçası haline getiren bireyler, insan bedenine zarar veren alışkanlıklardan kaçınır,
6. Bedensel faaliyet ve sportif etkinlikleri hayatının bir parçası haline getiren bireyler, kendine güvenmeyi öğrenir,
7. Bedensel faaliyet ve sportif etkinlikleri hayatının bir parçası haline getiren bireyler, fiziksel aktivite ve sporların ana özelliklerini ve göze hoş görünen taraflarını kavrar,
8. Bedensel faaliyet ve sportif etkinlikleri hayatının bir parçası haline getiren bireyler, bireysel becerilerinin gelişim göstermesine katkıda bulunur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada nicel araştırma metotlarından olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Yaşanmış ya da yaşanmakta olan duruma müdahale etmeden olduğu gibi tasvir etmeyi hedefleyen araştırma yaklaşımlarına tarama modelleri denir. Bu modelde amaç araştırmaya konu edinen durumlar, şahıslar ve nesneler sahip oldukları şartlar dâhilinde ve herhangi bir müdahale edilmeksizin tanımlamaktır. Gözlenen veya çalışılan grup üzerinde hiçbir şekilde değiştirme yapılmadığı gibi grubu etkilemek için çaba da sarf edilmez. Bilinmeye, öğrenilmeye çalışılan şey vardır ve oradadır. Yapılması gereken var olan ve bilinmek istenen şeyi uygun bir şekilde “gözleyip” belirli teşhisi koymaktır (Karasar, 2005).

Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu/Katılımcılar/Veri Kaynakları

Araştırmanın evreni, 2022-2023 eğitim öğretim yılında Muş ili genelinde beden eğitimi ve spor öğretmenliği alanında görev yapmakta olan öğretmenlerden oluşmaktadır.

Araştırma evreninden ulaşılabilir olma durumu göz önünde bulundurularak araştırmanın örneklemini ise Muş ilinde beden eğitimi ve spor öğretmenliği branşında görev yapmakta olan ve bu araştırmaya katılım sağlayan öğretmenlerden oluşmaktadır. Yansızlık ve ulaşılması zor olmayan örnekleme yöntemi kullanılan araştırmaya 163 erkek 46 kadın olmak üzere toplam 209 öğretmen katılmıştır.

Veri Toplama Teknikleri/Araçları

Araştırmada verilerin elde edilmesinde danışman ve araştırmacı tarafından oluşturulan “Kişisel Bilgi Formu” ile “Maslach Öğretmen Tükenmişlik Envanteri” (Ek-1.) ve “Öğretme Motivasyon Ölçeği” (Ek-2.) kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama araçlarına dair ayrıntılar aşağıda açıklanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Demografik özelliklere yönelik cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki hizmet süresi, ortalama aylık aile geliri, çalıştığınız okul türü, görev yaptığınız yerleşim yeri. Olmak üzere katılımcılara toplam 7 soru yönlendirilmektedir.

Maslach Öğretmen Tükenmişlik Envanteri

Araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişliklerini ölçmek amacıyla Maslach ve Jackson'ın (1981) geliştirmiş olduğu, Ergin (1992) tarafından Türkçeye uyarlanan bu ölçek üç alt boyuttan (kişisel başarı, duygusal tükenme ve duyarsızlaşma) oluşmaktadır. Kişisel başarı boyutu 8 maddeden, duygusal tükenme boyutu 9 maddeden, duyarsızlaşma boyutu 5 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri "0= hiçbir zaman, 1= yılda bir iki kez, 2= ayda bir kez veya daha fazla, 3= ayda birkaç kez, 4= haftada bir kez, 5= haftada birkaç kez, 6= her gün olmak üzere 7'li likert tipi ölçekle cevaplanmaktadır". Ölçek puanı hesaplama sırasında, ölçeğe yerleştirilen (3, 6, 19, 20) maddeler tükenmişliğin olumlu ifadesi olarak ters puanlanmaktadır. Bunların dışındaki maddelerin (1, 2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 21) puanlaması ise düz yapılmaktadır. Ölçekten alınan puan yorumlanırken ve ölçekten sağlanan puana göre ölçeği cevaplayan bir kişinin tükenmişlik düzeyinin yorumlanması dört farklı şekilde yapılmaktadır. Buna yoruma göre, bu kişiye yönelik: (a) ölçekten elde edilen "3 ve altındaki" puan aralığında herhangi bir tükenmişlik durumu yaşanmadığı; (b) ölçekten elde edilen "3-4" aralığındaki puanlar tükenmişliğin oluşmasında bir tehlike sinyali verdiği; (c) ölçekten elde edilen "4-5" aralığındaki puanlar bir tükenmişlik hali içerisinde bulunduğu; (d) ölçekten elde edilen "5 ve üstü" puanlar acil yardım yapılması gerektiği bir tükenmişlik hali içerisinde olduğu şeklinde açıklanmaktadır.

Ergin (1992) tarafından Maslach Tükenmişlik Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması çalışmasının ön uygulaması doktor, hemşire, öğretmen ve polislerden oluşan 235 kişilik bir grup üzerinde yapılmıştır. Bu uygulamadan elde edilen bilgilerle ölçekte değişiklikler yapılmıştır. Ölçeğin bu ön uygulamasının özgün formunda ortaya çıkardığı en büyük sorun "hiçbir zaman, yılda birkaç kere, ayda bir, ayda birkaç kere, haftada bir, haftada birkaç kere, her gün" şeklindeki 7 basamaklı cevap seçeneklerinin uygun olmadığı görülmüştür. Deneklerin bu seçeneklere itirazı sonucu 5'e indirilmeye karar verilmiştir. Bu düzenleme sonrasında "0= hiçbir zaman, 1= çok nadir, 2= bazen, 3= çoğu zaman, 4= her zaman" diye değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda, elde edilen bileşenlerin altında yer alan maddeler, ölçeğin orijinalini geliştiren araştırmacılar tarafından üç farklı boyutta ele alınmıştır. Bunlardan duygusal tükenme boyutunda yirmi bir maddelik ölçeğin yedi maddesi (2, 5, 8, 12, 14, 17, 21); zihinsel tükenme boyutunda yedi madde (3, 6, 9, 11, 15, 18, 19); fiziksel tükenme boyutunda yedi maddesi (1, 4, 7, 10, 13, 16, 20) biçiminde tanımlandıkları bileşenlerin altında yer aldıkları görülmektedir. Çam (1993), Maslach Tükenmişlik Ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarını yapmıştır.

Öğretme Motivasyonu Ölçeği

Bu araştırmada öğretmen motivasyonuna dair veriler “Öğretme Motivasyonu Ölçeği” ile toplanmıştır. “Öğretme Motivasyonu Ölçeği” Kauffman, Yılmaz, Soylu ve Duke (2011) tarafından geliştirilmiş, Türkçe’ye uyarlanması ise Candan ve Gencel (2015) tarafından yapılmıştır.

Öğretmen adayların içsel ve dışsal motivasyon düzeylerini ölçmek amacıyla hazırlanan ölçek 2 boyuttan oluşup 12 madde 6’lı likert tipinde düzenlenmiştir. Ölçekteki puanlama “1- kesinlikle katılmıyorum, 2- katılmıyorum, 3- biraz katılmıyorum, 4- biraz katılıyorum, 5- katılıyorum, 6- kesinlikle katılıyorum” şeklindedir. İçsel motivasyon boyutunun toplam madde sayısı 7 iken, dışsal motivasyon boyutunun toplam madde sayısı 5’tir. “2, 6, 9, 10, 11 ve 12. maddelerinden oluşan bu faktörlerin birinci boyutu, ölçekteki toplam varyansın %38,36’sını açıklayan içsel motivasyon alt boyutudur”. “1, 3, 4, 5, 7 ve 8. maddelerden oluşan faktörün ikinci boyutu ise ölçekteki toplam varyansın %14,04’ünü açıklayan dışsal motivasyon alt boyutudur”.

Faktör analizi yapılan Öğretme Motivasyonu Ölçeğinden minimum elde edilebilecek puan 12, maksimum elde edilecek puan 72’dir. Ölçeğin bu iki boyutlu yapısına Açımlayıcı faktör analizi ve Varimax eksen döndürme işlemi sonucunda ulaşılmıştır. Yapılan analiz sonuçlarına göre varyansın %31,56’sını açıklayan birinci boyutun öz değerinin 3.79 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Varyansın %31,56’sını açıkladığı ikinci boyutun öz değerinin ise 2.77 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ölçeğin güvenirliği ve geçerliği ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında güvenirliği 86 düzeyinde içsel motivasyon boyutu görülmektedir. Yine yapılan çalışmalar sonucunda güvenirliği 76 düzeyinde olan dışsal motivasyon boyutu görülmektedir. Geçerlik çalışmaları ile ilgili analiz sonuçlarına bakıldığında ölçeğin daha önce yapılmış çalışmalar ile tutarsız bir durum görülmemektedir.

Süreç/Uygulama

Yapılan çalışma gerekli izinler ve etik kurul onayı (Ek-3.) alındıktan sonra taahhünameye bağlı kalınarak, Muş İl MEM bünyesindeki kurumlarda görev yapmakta olan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerine hazırlanan Google online form üzerinden uygulanmıştır. Bireylere anket içerisinde bulunan tükenmişlik ve öğretmen motivasyon ölçeklerindeki sorulara yanıt vermeleri istenilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmacı yapılacak analizle ilgili doğrusallık, durağanlık, homojenlik ve normallik gibi varsayımların sağlandığını gösteren istatistiksel bilgileri, istatistiksel analizi yapmadan önce vermelidir. Daha sonra araştırmacı tercih ettiği analiz tekniklerini gerekçelendirmelidir (Tozoğlu, & Dursun, 2020).

Araştırmada, veriler bir araya getirildikten sonra elektronik ortama aktarılmıştır. Veriler çözümlenirken İstatistik SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 24.0 programından istifade edilmiştir. Sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma ile tanımlayıcı sayım bilimi verileri hesaplanmıştır. “Ölçek ve alt boyut puanlarının normallik dağılımlarında Skewness ve Kurtosis değerlerine bakılmıştır. Kurtosis ve Skewness değerlerinin -1.5 ile +1.5 sınırları içinde kalmasından dolayı normal dağılım olduğu kabul edilmektedir” (Tabachnick, & Fidell, 2015). Araştırma sonucundan elde edilen verilerin çözümlenmesinde öğretmenlerin demografik özelliklerini betimlemek amacıyla frekans ve yüzde analizinden elde edilen demografik değişkenlere göre ölçeklerin alt boyutlarının iki bağımsız değişkenler için iki örneklem t testi (independentsamples t test); ikiden fazla değişkenin karşılaştırılmasında tek yönlü varyans analizi (OneWay ANOVA) testi uygulanmıştır. Gruplar arasında anlamlı farklılığın görülmesi durumunda ANOVA testinde gruplar arasındaki farklılığı tespit etmek amacıyla Post Hoc (Tukey) testinden yararlanılmıştır. Anlamlılık düzeyi 0,05 ($p < 0,05$) şeklinde olduğu analiz sonuçlarında görülmüştür.

Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmaya Muş ilinde aktif olarak görev yapan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinden gönüllü olanlar katılmıştır.

Uygulaması yapılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirliklerinin detayları veri toplama teknikleri/araçları bölümünde detaylıca anlatılmıştır. Değerlendirmeye alınacak çalışma, kullanılacak ölçek ile paralel olarak aynı toplumda yaşayan yetişkin olarak değerlendirilen bireyler üzerinde uygulanabilir. Uygulanan bu çalışma içerisinde hesap edilemeyen veya doğal olmayan dış faktörlerden kaynaklı oluşan, birtakım aksaklıklardan kaynaklı sorunlar oluşabilir. Bu sorunlara bağlı olarak anket uygulanacak kişiler üzerinde anketin uygulanacağı gün içerisindeki yetişkin bireylerin müsait olma durumları, sağlık yönünden yaşadıkları sıkıntılar ve bireyin uygulanacak olan ankete katılması için gerekli psikolojik rahatlığının hazır olmaması gibi durumlarla karşılaşılabilir. Bu tür sorunların giderilmesinde; bireylerin sosyal yaşantısında müsait oldukları günlerde, sağlık yönünden herhangi bir olumsuzluğun

olmadığı ve psikolojik olarak kendilerini iyi hissettiklerinin tespit edilmesiyle birlikte herhangi bir olumsuzluğun oluşmadığı, kanaati sonucuna varılarak bu anket bireyler üzerinde uygulanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Elde edilen bulgulara yer verildiği araştırmanın bu bölümünde, çalışmada kullanılan ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik değerleri ile normallik dağılımlarına bakılmıştır. Ayrıca araştırmanın konusu olan probleme ve alt probleme dair bulgular katılımcıların ifadelerine verdikleri cevaplar doğrultusunda yüzde, frekans dağılımları ile istatistiksel analizler tablolar halinde özetlenmiştir.

Tablo 1. *Normallik Dağılım Test Sonuçları*

	N	Mean	Median	ss	Skewness (Çarpıklık)	Kurtosis (Basıklık)
Duygusal Tükenme	209	2,720	2,714	,453	,467	-,266
Zihinsel Tükenme	209	3,615	3,571	,341	-,057	-,456
Fiziksel Tükenme	209	3,244	3,142	,422	,161	1,280
İçsel Motivasyon	209	3,968	4,000	,968	-,609	,633
Dışsal Motivasyon	209	3,168	3,000	1,040	,462	-,234

Verilerin normal dağılıma sahip olması şartına bakmak için dikkate alınan birtakım ölçütlere bakılmıştır. Bu ölçütler mod, medyan ve standart sapma değerleri ile çarpıklık ve basıklık katsayılarıdır. 1. tabloya bakılıp çarpıklık, basıklık değerleri incelendiğinde velilerin okul iklim algısı; Skewness-1,040 ve Kurtosis-1,040, aile katılımı; Skewness-,099 ve Kurtosis-,410 olduğu tespit edilmiştir. Büyüköztürk C. (2012), Tabachnik ve Fidell (2015) ile George ve Mallery'nin (2010) belirlemiş oldukları çerçevede (-1 ile +1; -1.5 ile +1.5; -2.0 ile +2.0) bulunan veri setinin dağılımının normal olduğu görülmüştür. Normal dağılım gösterdiğinden dolayı parametrik testlerden T Testleri uygulanmıştır. Anlamlılık değeri ($p=0,05$) olarak kabul edilmiştir.

Tablo 2. *Güvenilirlik Analizi Cronbach's Alpha*

Konu	Madde Sayısı	Cronbach's Alpha
Maslach Tükenmişlik Ölçeği	22	0,798
Öğretme Motivasyon Ölçeği	12	0,772

Çalışmada uygulanan 22 maddelik Maslach Tükenmişlik Ölçeği'nin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,798 ve yine 12 maddelik Öğretmen Motivasyon Ölçeği'nin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,772 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar ile Özdamar'ın

belirlediği kıstaslara bakıldığında, çalışmada kullanılan ifadelerin güvenilirliğinin oldukça güvenilir olduğu görülmektedir.

Cronbach's Alpha değerlendirilmesinde kullanılan değerlendirme ölçütü aşağıdaki gibidir (Özdamar,2004):

- $0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir,
- $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir,
- $*0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir,
- $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir.

Tablo 3. *Katılımcıların Demografik Bilgilere İlişkin Bilgiler*

		N	%
Cinsiyet	Kadın	46	22,0
	Erkek	163	78,0
Yaş	26 Yaş ve Altı	31	14,8
	27-31 Yaş	66	31,6
	32-36 Yaş	55	26,3
	37-41 Yaş	29	13,9
	42-46 Yaş	22	10,5
	47 Yaş ve Üzeri	6	2,9
Medeni Durum	Evli	138	66,0
	Bekar	71	34,0
Mesleki Hizmet Süresi	5 Yıl ve Altı	82	39,2
	6-10 Yıl	69	33,0
	11-15 Yıl	32	15,3
	16-20 Yıl	19	9,2
	21 Yıl ve Üzeri	7	3,3
Aile Gelir Durumu	Düşük	71	34,0
	Orta	98	46,9
	Yüksek	40	19,1
Çalıştığınız Okul Türü	Ortaokul	107	51,2
	Lise	102	48,8
Görev Yaptığınız Yerleşim Yeri	Köy	32	15,3
	İlçe	64	30,6
	Şehir Merkezi	113	54,1

Tablo 3'te çalışmaya katılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerin demografik özellikleri gösterilmektedir. Çalışmaya 46'sı kadın 163'ü erkek olmak üzere toplam 209 kişi

katılmıştır. Katılımcıların yaş aralıklarına bakıldığında 26 yaş ve altı 31 kişi (%14,8), 27-31 yaş 66 kişi (%31,6), 32-36 yaş 55 kişi (%26,3), 37-41 yaş 29 kişi (%13,9), 42-46 yaş 22 kişi (%10,5) ve 47 yaş ve üzeri 6 kişi (%2,9) oluşturmaktadır. Medeni durumlarına bakıldığında 138 kişinin evli (%66,0), 71 kişinin bekar (%34) olduğu görülmektedir. Mesleki hizmet sürelerine bakıldığında 5 yıl ve altı 82 kişi (%39,2), 6-10 yıl 69 kişi (%33,0), 11-15 yıl 32 kişi (%15,3), 16-20 yıl 19 kişi (%9,1) ve 21 yıl ve üzeri 7 kişi (%3,3) olduğu görülmektedir. Aile gelir durumlarına bakıldığında düşük 71 kişi (%34,0), orta 98 kişi (%46,9) ve yüksek 40 kişi (%19,1) olduğu görülmektedir. Çalıştıkları okul türüne bakıldığında ortaokul 107 kişi (%51,2) ve lise 102 kişi (%48,8) olduğu görülmektedir. Görev yaptıkları yerleşim yerine bakıldığında köy 32 kişi (%15,3), ilçe 64 kişi (%30,6) ve şehir merkezi 113 kişi (%54,1) olduğu görülmektedir.

Tablo 4. *Cinsiyete Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları*

	Değişken	N	X	ss	t	p
Duygusal Tükenme	Kadın	46	2,742	,4543	,368	,713
	Erkek	163	2,714	,4550		
Zihinsel Tükenme	Kadın	46	3,692	,2996	1,747	,082
	Erkek	163	3,593	,3505		
Fiziksel Tükenme	Kadın	46	3,295	,4188	,915	,361
	Erkek	163	3,230	,4236		
Tükenmişlik Ortalama	Kadın	46	3,243	,3048	1,261	,209
	Erkek	163	3,179	,3032		

*; p<0,05

Katılımcıların cinsiyetlerine göre maslach tükenmişlik ölçeği ortalama puanları ile alt boyut değerlerinin t Testi Sonuçları puanlarının karşılaştırılması için t testi yapılmış olup p<,05'e göre Tablo4'ün anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda cinsiyet değişkeni açısından maslach tükenmişlik ölçeği ortalama puanları ile alt boyut değerlerinde anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (p<,05).

Tablo 5. *Cinsiyete Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları*

	Değişken	N	X	ss	t	p
İçsel Motivasyon	Kadın	46	4,032	,984	,511	,610
	Erkek	163	3,949	,966		
Dışsal Motivasyon	Kadın	46	3,308	1,144	1,031	,304
	Erkek	163	3,128	1,009		

Öğretme	Kadın	46	3,670	,968		
Motivasyon	Erkek	163	3,539	,889	,864	,389
Ortalama						

*, p<0,05

Katılımcıların cinsiyetlerine göre öğretim motivasyon ölçeği ortalama puanları ile alt boyut değerlerinin t Testi Sonuçları puanlarının karşılaştırılması için t testi yapılmış olup p<,05'e göre Tablo 5'in anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda öğretim motivasyon ölçeği puan ortalamaları ile alt boyut değerlerinin cinsiyet değişkeni açısından anlam ifade edecek bir farklılık görülmemiştir (p<,05).

Tablo 6. *Medeni Duruma Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları*

	Değişken	N	X	ss	t	p
Duygusal Tükenme	Evli	138	2,752	,448	1,431	,154
	Bekar	71	2,657	,460		
Zihinsel Tükenme	Evli	138	3,642	,346	1,639	,103
	Bekar	71	3,561	,328		
Fiziksel Tükenme	Evli	138	3,247	,423	,129	,898
	Bekar	71	3,239	,423		
Tükenmişlik Ortalama	Evli	138	3,214	,308	1,385	,167
	Bekar	71	3,152	,292		

*, p<0,05

Katılımcıların medeni durumlarına göre maslach tükenmişlik ölçeği puan ortalamaları ile alt boyut değerlerinin t Testi Sonuçları puanlarının karşılaştırılması için t testi yapılmış olup p<,05'e göre Tablo 6'nın anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda maslach tükenmişlik ölçeği ortalama puanları ile alt boyut değerlerinin medeni durum değişkeni açısından anlam ifade edecek bir farklılık görülmemiştir (p<,05).

Tablo 7. *Medeni Duruma Göre Öğretim Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları*

	Değişken	N	X	ss	t	p
İçsel Motivasyon	Evli	138	3,984	1,065	,375	,708
	Bekar	71	3,936	,751		
Dışsal Motivasyon	Evli	138	3,178	1,082	,203	,840
	Bekar	71	3,147	,960		
Öğretim Motivasyon Ortalama	Evli	138	3,581	,989	,326	,745
	Bekar	71	3,542	,725		

*, p<0,05

Katılımcıların medeniyet durumuna göre öğretme motivasyon ölçeği ortalama puanları ile alt boyut değerlerinin t Testi Sonuçları puanlarının karşılaştırılması için t testi yapılmış olup $p<,05$ 'e göre Tablo 7'nin anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda öğretme motivasyon ölçeği ortalama puanları ile alt boyut değerlerinin medeni durumu değişkeni açısından anlam ifade eden bir farklılığa rastlanmamıştır ($p<,05$).

Tablo 8. Çalıştığı Okul Türüne Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları

	Değişken	N	X	ss	t	p
Duygusal Tükenme	Ortaokul	107	2,731	,427	,365	,716
	Lise	102	2,708	,481		
Zihinsel Tükenme	Ortaokul	107	3,646	,318	1,347	,180
	Lise	102	3,582	,363		
Fiziksel Tükenme	Ortaokul	107	3,256	,372	,407	,684
	Lise	102	3,232	,470		
Tükenmişlik Ortalama	Ortaokul	107	3,211	,277	,874	,383
	Lise	102	3,174	,330		

*, $p<,05$

Katılımcıların çalıştıkları okul türüne göre maslach tükenmişlik ölçeği ortalama puanları ile alt boyut değerlerinin t Testi Sonuçları puanlarının karşılaştırılması için t testi yapılmış olup $p<,05$ 'e göre Tablo 8'in anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Yapılan analiz sonucunda ortalama maslach tükenmişlik ölçeği puanları ile alt boyut değerlerinin çalıştığı okul türü değişkeni açısından anlam ifade edene bir farklılık bulunmamıştır ($p<,05$).

Tablo 9. Çalıştığı Okul Türüne Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin t Testi Sonuçları

	Değişken	N	X	ss	t	p
İçsel Motivasyon	Ortaokul	107	3,799	,957	-2,621	,009*
	Lise	102	4,145	,952		
Dışsal Motivasyon	Ortaokul	107	3,157	,983	-,155	,877
	Lise	102	3,179	1,101		
Öğretme Motivasyon Ortalama	Ortaokul	107	3,478	,877	-1,473	,142
	Lise	102	3,662	,932		

*, $p<,05$

Katılımcıların çalıştıkları okul türüne göre öğretme motivasyon ölçeği ortalama puanları ile alt boyut değerleri Testi Sonuçları puanlarının karşılaştırılması için t testi yapılmış olup $p<,05$ 'e göre Tablo 9'un anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Dışsal motivasyon ile

öğretme motivasyon ortalama puan değerlerinin okul türü değişkeni açısından istatistiksel anlamda anlam ifade edecek farklılığa rastlanmamıştır. Ancak içsel motivasyon alt boyutunun okul türü değişkeni ile arasında istatistiksel açıdan anlam ifade edecek bir farklılık vardır ($t_{(2,621)} = 207$; $p = ,009$). Bu anlamlılığın liselerde çalışanlar lehine olduğu görülmektedir. Yani ortaöğretim kurumlarında çalışmakta olan beden eğitimi öğretmenlerinin ilgilendikleri öğrenci grupları ile var olan materyal gruplarının çokluğundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 10. Yaşa Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	X	ss	F	p	Fark
Duygusal Tükenme	26 Yaş ve Altı (1)	31	2,571	,347	3,131	,010*	5>1
	27-31 Yaş(2)	66	2,647	,493			
	32-36 Yaş(3)	55	2,701	,412			
	37-41 Yaş(4)	29	2,881	,476			
	42-46 Yaş(5)	22	2,948	,459			
	47 Yaş ve Üzeri(6)	6	2,857	,255			
Zihinsel Tükenme	26 Yaş ve Altı (1)	31	3,580	,365	,564	,728	
	27-31 Yaş(2)	66	3,614	,325			
	32-36 Yaş(3)	55	3,579	,368			
	37-41 Yaş(4)	29	3,655	,329			
	42-46 Yaş(5)	22	3,662	,340			
	47 Yaş ve Üzeri(6)	6	3,761	,233			
Fiziksel Tükenme	26 Yaş ve Altı (1)	31	3,142	,336	1,963	,086	
	27-31 Yaş(2)	66	3,197	,496			
	32-36 Yaş(3)	55	3,213	,369			
	37-41 Yaş(4)	29	3,384	,402			
	42-46 Yaş(5)	22	3,409	,421			
	47 Yaş ve Üzeri(6)	6	3,309	,262			
Tükenmişlik Ortalama	26 Yaş ve Altı (1)	31	3,098	,226	3,094	,010*	5>1
	27-31 Yaş(2)	66	3,153	,361			
	32-36 Yaş(3)	55	3,164	,273			
	37-41 Yaş(4)	29	3,307	,285			
	42-46 Yaş(5)	22	3,339	,252			
	47 Yaş ve Üzeri(6)	6	3,309	,164			

Katılımcıların yaş değişkenine göre ortalama maslach tükenmişlik ölçeği puanları ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması için Anova testi yapılmış olup $p < ,050$ 'ye göre Tablo10'un anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Zihinsel tükenme ile fiziksel tükenme alt boyutlarında, yaş değişkeni açısından istatistiksel açıdan anlam ifade edecek bir farklılığa

rastlanmamıştır. Ancak duygusal tükenme alt boyutu ile yaş değişkeni arasında istatistiksel anlamda rastlanan anlamlı bir farklılık vardır ($F=3,131$; $p=,010$). Duygusal tükenme alt boyut puan düzeylerinin hangi yaş aralıklarında farklılık olduğunu ortaya çıkarmak maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına bakıldığında, 42-46 yaş aralığının ($X=2,948$) 26 yaş ve altı aralığına ($X=2,571$) göre yaşadıkları duygusal tükenme düzeyinin daha yüksek olduğu teyit edilmiştir. Yine tükenmişlik ortalama puan değerlerin yaş değişkeni açısından istatistiksel anlamda anlam ifade eden bir farklılığa rastlanmıştır ($F=3,094$; $p=,010$). Tükenmişlik ortalama puan değerlerinin hangi yaş aralıklarında farklılığa neden olduğunu teyit etmek maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına bakıldığında, 42-46 yaş aralığının ($X=3,339$) 26 yaş ve altı aralığına ($X=3,098$) oranla yaşadıkları tükenmenin daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11. Yaşa Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	N	X	ss	F	p	Fark
İçsel Motivasyon	26 Yaş ve Altı (1)	31	4,209	,707	,587	,710	
	27-31 Yaş(2)	66	3,944	,993			
	32-36 Yaş(3)	55	3,972	1,080			
	37-41 Yaş(4)	29	3,844	,815			
	42-46 Yaş(5)	22	3,924	1,072			
	47 Yaş ve Üzeri(6)	6	3,694	1,208			
Dışsal Motivasyon	26 Yaş ve Altı (1)	31	3,328	1,043	,532	,752	
	27-31 Yaş(2)	66	3,040	1,063			
	32-36 Yaş(3)	55	3,154	1,076			
	37-41 Yaş(4)	29	3,287	,92571			
	42-46 Yaş(5)	22	3,272	1,066			
	47 Yaş ve Üzeri(6)	6	2,916	1,068			
Öğretme Motivasyon Ortalama	26 Yaş ve Altı (1)	31	3,768	,765	,495	,780	
	27-31 Yaş(2)	66	3,492	,919			
	32-36 Yaş(3)	55	3,563	,969			
	37-41 Yaş(4)	29	3,566	,807			
	42-46 Yaş(5)	22	3,598	1,006			
	47 Yaş ve Üzeri(6)	6	3,305	1,121			

Katılımcıların yaş değişkenine göre öğretme motivasyon ölçeği ortalama puanları ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması için Anova testi yapılmış olup $p<,050$ 'ye göre Tablo11'in anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. İstatistiksel olarak yaş değişkeni açısından öğretme motivasyon ortalama değerleri ile içsel ve dışsal motivasyon alt boyutlarında anlam teşkil edecek herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 12. Mesleki Hizmet Süresine Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Mesleki Hizmet Yılı	N	X	ss	F	p	Fark
Duygusal Tükenme	5 Yıl ve Altı(1)	82	2,630	,422	3,160	,015*	4>1
	6-10 Yıl(2)	69	2,689	,472			
	11-15 Yıl(3)	32	2,834	,466			
	16-20 Yıl(4)	19	2,969	,440			
	21 Yıl ve Üzeri(5)	7	2,877	,290			
Zihinsel Tükenme	5 Yıl ve Altı(1)	82	3,597	,333	,576	,681	
	6-10 Yıl(2)	69	3,590	,361			
	11-15 Yıl(3)	32	3,651	,347			
	16-20 Yıl(4)	19	3,684	,303			
	21 Yıl ve Üzeri(5)	7	3,714	,340			
Fiziksel Tükenme	5 Yıl ve Altı(1)	82	3,172	,432	2,128	,079	
	6-10 Yıl(2)	69	3,231	,412			
	11-15 Yıl(3)	32	3,330	,430			
	16-20 Yıl(4)	19	3,451	,399			
	21 Yıl ve Üzeri(5)	7	3,265	,239			
Tükenmişlik Ortalama	5 Yıl ve Altı(1)	82	3,133	,295	3,307	,012*	4>1
	6-10 Yıl(2)	69	3,170	,325			
	11-15 Yıl(3)	32	3,272	,288			
	16-20 Yıl(4)	19	3,368	,240			
	21 Yıl ve Üzeri(5)	7	3,285	,148			

Katılımcıların mesleki hizmet süresine göre ortalama maslach tükenmişlik ölçeği puanları ile alt boyutlarının karşılaştırılmasında Anova testi yapılmış olup $p<,050$ 'ye göre Tablo12'nin anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Zihinsel tükenme ile fiziksel tükenme alt boyut puanlarının meslekte vermiş olduğu hizmet yılı açısından istatistiki anlamda anlam ifade edecek bir farklılığa rastlanmamıştır. Ancak duygusal tükenme alt boyutunun mesleki hizmet yılı açısından istatistiksel açıdan anlam ifade edecek bir farklılığa rastlanmıştır ($F=3,160$; $p=,015$). Bu farklılığın duygusal tükenme alt boyut puan düzeylerinin hangi mesleki hizmet süresi aralığında olduğunu tespit etmek maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) testi sonuçları dikkate alındığında 16-20 yıl aralığında mesleki hizmet yılı bulunan öğretmenlerin ($X=2,969$) hizmet süresi 5 yıl ve altı olan öğretmenlerden ($X=2,630$) daha çok duygusal tükenmeye maruz kaldıkları teyit edilmiştir. Yine tükenmişlik ortalama puan değerlerinde hizmet yılı açısından istatistiksel anlamda anlam ifade edecek bir farklılığa

rastlanmıştır (F=3,307; p=,012). Tükenmişlik ortalama puan değerlerinin hangi mesleki hizmet süresi aralıkları arasında farklılık bulunduğunu teyit etmek maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) test sonuçlarına bakıldığında 16-20 yıl aralığında mesleki hizmet süresi bulunanların (X=3,368) hizmet yılı 5 ve altı (X=3,133) olan öğretmenlerde daha yüksek tükenmişliğe rastlanmıştır.

Tablo 13. *Mesleki Hizmet Süresine Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları*

Alt Boyutlar	Mesleki Hizmet Yılı	N	X	ss	F	p	Fark
İçsel Motivasyon	5 Yıl ve Altı(1)	82	4,067	,932	,395	,812	
	6-10 Yıl(2)	69	3,934	1,007			
	11-15 Yıl(3)	32	3,890	,936			
Dışsal Motivasyon	5 Yıl ve Altı(1)	82	3,317	1,034	,917	,455	
	6-10 Yıl(2)	69	3,000	1,095			
	11-15 Yıl(3)	32	3,171	,959			
	16-20 Yıl(4)	19	3,193	,994			
	21 Yıl ve Üzeri(5)	7	3,000	1,054			
Öğretme Motivasyon Ortalama	5 Yıl ve Altı(1)	82	3,692	,878	,668	,615	
	6-10 Yıl(2)	69	3,467	,948			
	11-15 Yıl(3)	32	3,531	,854			
	16-20 Yıl(4)	19	3,517	,981			
	21 Yıl ve Üzeri(5)	7	3,416	,937			

Katılımcıların mesleki hizmet süresine göre öğretme motivasyon ölçeği ortalama puanları ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması için Anova testi yapılmış olup $p<,050$ 'ye göre Tablo13'ün anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Öğretme motivasyon ortalama değerleri ile içsel ve dışsal motivasyon alt boyutlarında mesleki hizmet yılı değişkeni açısından istatistiksel olarak anlam ifade edecek bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tablo 14. *Aile Gelir Durumuna Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları*

Alt Boyutlar	Aile Gelir Durumu	N	X	ss	F	p	Fark
Duygusal Tükenme	Düşük(1)	71	2,555	,505	7,564	,001*	2>1 3>1
	Orta(2)	98	2,803	,400			
	Yüksek(3)	40	2,810	,409			
Zihinsel Tükenme	Düşük(1)	71	3,527	,293	4,492	,012*	2>1
	Orta(2)	98	3,683	,357			
	Yüksek(3)	40	3,603	,352			
Fiziksel Tükenme	Düşük(1)	71	3,104	,437	6,377	,002*	2>1
	Orta(2)	98	3,329	,382			
	Yüksek(3)	40	3,285	,435			

Tükenmişlik	Düşük(1)	71	3,062	,341			
Ortalama	Orta(2)	98	3,272	,254	11,229	,000*	2>1
	Yüksek(3)	40	3,233	,272			3>1

Katılımcıların aile gelir durumuna göre ortalama maslach tükenmişlik ölçeği puanları ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması için Anova testi yapılmış olup $p<,050$ 'ye göre Tablo14'ün anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Duygusal tükenme alt boyutunda aile gelir durumuna değişkeni açısından istatistiksel olarak anlam ifade edecek bir farklılığa rastlanmıştır ($F=7,564$; $p=,001$). Duygusal tükenme alt boyut puan düzeylerinin hangi aile gelir durum aralıklarında farklılığa rastlandığını tespit etmek maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına bakıldığında, aile gelir durumunu orta olarak belirtenlerin ($X=2,803$) düşük olarak belirtenlere ($X=2,555$) nazaran yaşadıkları duygusal tükenme boyutu daha yüksek seviyede olduğu tespit edilmiştir. Yine aile gelir durumunu yüksek olarak belirtenlerin ($X=2,810$) düşük olarak belirtenlere ($X=2,555$) göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Fiziksel tükenme alt boyutunun aile gelir durumu değişkeni açısından da istatistiksel açıdan anlam ifade edecek farklılığa rastlanmıştır ($F=4,492$; $p=,012$). Fiziksel tükenme alt boyut puan düzeylerinin hangi aile gelir durum aralıklarında farklılığa rastlandığını belirlemek maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) test sonuçlarına bakıldığında aile gelir durumunu orta olarak belirtenlerin ($X=3,683$) düşük olarak belirtenlere ($X=3,527$) nazaran yaşadıkları fiziksel tükenmenin daha fazla olduğu tespit edilmiştir.

Zihinsel tükenme alt boyutunda aile gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel olarak anlam ifade edecek bir farklılığa rastlanmıştır ($F=6,377$; $p=,002$). Zihinsel tükenme alt boyut puan düzeylerinin hangi aile gelir durum aralıklarında farklılığa rastlandığını belirlemek maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına bakıldığında aile gelir durumunu orta olarak belirtenlerde ($X=3,329$) düşük olarak belirtenlere ($X=3,104$) nazaran zihinsel tükenme düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tükenmişlik ortalama puan değerlerinin aile gelir durumu açısından istatistiksel olarak anlam ifade edecek bir farklılığa rastlanmıştır ($F=11,229$; $p=,000$). Tükenmişlik ortalama puan değerlerinin hangi aile gelir durum aralıklarında farklılığa rastlandığını tespit etmek maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) test sonuçlarına bakıldığında aile gelir durumunu orta olarak belirtenlerin ($X=3,272$) düşük olarak belirtenlere ($X=3,062$) nazaran yaşadıkları tükenme düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Yine aile gelir durumunu yüksek olarak belirtenlerin ($X=3,233$) düşük olarak belirtenlere ($X=3,062$) nazaran yaşadıkları tükenme düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 15. *Aile Gelir Durumuna Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları*

Alt Boyutlar	Aile Gelir Durumu	N	X	ss	F	p	Fark
İçsel Motivasyon	Düşük(1)	71	3,882	,741	,421	,657	
	Orta(2)	98	4,017	1,099			
	Yüksek(3)	40	4,000	,993			
Dışsal Motivasyon	Düşük(1)	71	2,805	,828	7,061	,001*	2>1 3>1
	Orta(2)	98	3,326	1,110			
	Yüksek(3)	40	3,425	1,052			
Öğretme Motivasyon Ortalama	Düşük(1)	71	3,343	,638	3,392	,036*	2>1
	Orta(2)	98	3,671	1,021			
	Yüksek(3)	40	3,712	,958			

Katılımcıların aile gelir durumuna göre öğretim motivasyon ölçeği ortalama puanları ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması için Anova testi yapılmış olup $p<,050$ 'ye göre Tablo 15'in anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. İçsel motivasyon alt boyutunda aile gelir durumu değişkenine açısından istatistiksel anlamda herhangi bir farklılık görülmemiştir. Ancak dışsal motivasyon alt boyutunun aile gelir durumu açısından istatistiksel anlamda anlam teşkil edecek bir farklılığa rastlanmıştır ($F=7,061$; $p=,001$). Dışsal motivasyon alt boyut puan düzeylerinin hangi aile gelir durum aralıklarında farklılığa rastlandığını tespit edilmesi için uygulanan Post Hoc (Tukey) test sonuçlarına bakıldığında aile gelir durumunu orta olarak belirtenlerin ($X=3,326$) düşük olarak belirtenlere ($X=2,805$) nazaran daha yüksek dışsal motivasyona sahip oldukları görülmüştür. Yine aile gelir durumunu yüksek olarak belirtenlerin ($X=3,712$) düşük olarak belirtenlere ($X=2,805$) nazaran daha yüksek dışsal motivasyon düzeyine sahip oldukları görülmüştür.

Öğretim motivasyon ortalama değerlerinin aile gelir durumu değişkeni açısından istatistiksel açıdan anlam teşkil edecek bir farklılığa rastlanmıştır ($F=3,392$; $p=,036$). Öğretim motivasyon ortalama puan düzeylerinin hangi aile gelir durum aralıklarında farklılığa rastlandığını teyit edilmesi maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına bakıldığında aile gelir durumunu orta olarak belirtenlerin ($X=3,712$) düşük olarak belirtenlere ($X=3,343$) nazaran motivasyon düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Tablo 16. Görev Yaptığı Yerleşim Yerine Göre Maslach Tükenmişlik Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Görev Yaptığı Yerleşim Yeri	N	X	ss	F	p	Fark
Duygusal Tükenme	Köy(1)	32	2,549	,390	5,814	,003*	3>1,2
	İlçe(2)	64	2,642	,436			
	Şehir Merkezi(3)	113	2,812	,461			
Zihinsel Tükenme	Köy(1)	32	3,598	,282	,055	,947	
	İlçe(2)	64	3,622	,310			

	Şehir Merkezi(3)	113	3,615	,375		
Fiziksel Tükenme	Köy(1)	32	3,183	,320		
	İlçe(2)	64	3,216	,467	,836	,435
	Şehir Merkezi(3)	113	3,278	,421		
Tükenmişlik Ortalama	Köy(1)	32	3,110	,276		
	İlçe(2)	64	3,160	,320	2,701	,070
	Şehir Merkezi(3)	113	3,235	,296		

Katılımcıların görev yaptıkları yerleşim yerlerine göre ortalama maslach tükenmişlik ölçeği puanları ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması için Anova testi yapılmış olup $p<,050$ 'ye göre Tablo16'nın anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. Zihinsel tükenme ve fiziksel tükenme alt boyutları ile tükenmişlik ortalama puan değerlerinde katılımcıların görev yaptıkları yerleşim yerleri değişkeni açısından anlam teşkil edecek bir farklılığa rastlanmamıştır. Duygusal tükenme alt boyutunun görev yaptıkları yerleşim yeri değişkeni açısından istatistiki açıdan anlam teşkil edecek farklılığa rastlanmıştır ($F=5,814$; $p=,003$). Duygusal tükenme alt boyut puan düzeylerinin görev yaptıkları yerleşim yerleri aralığındaki farklılığı belirlemek maksadıyla uygulanan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına bakıldığında görev yaptıkları yerleşim yeri şehir merkezi olarak belirtenlerin ($X=2,812$) köy olarak belirtenlere ($X=2,549$) ve ilçe olarak belirtenlere ($X=2,642$) nazaran yaşadıkları duygusal tükenme düzeyinin daha yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 17. Görev Yaptığı Yerleşim Yerine Göre Öğretme Motivasyon Ölçeği Ortalama Puanları ile Alt Boyut Değerlerinin Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Görev Yaptığı Yerleşim Yeri	N	X	ss	F	p	Fark
İçsel Motivasyon	Köy(1)	32	3,744	1,029			
	İlçe(2)	64	3,940	,836	1,258	,287	
	Şehir Merkezi(3)	113	4,047	1,016			
Dışsal Motivasyon	Köy(1)	32	2,849	,932			
	İlçe(2)	64	3,041	1,004	3,429	,034*	3>1
	Şehir Merkezi(3)	113	3,330	1,066			
Öğretme Motivasyon Ortalama	Köy(1)	32	3,296	,913			
	İlçe(2)	64	3,490	,790	2,706	,069	
	Şehir Merkezi(3)	113	3,688	,951			

Katılımcıların görev yaptıkları yerleşim yerlerine göre ortalama öğretme motivasyon ölçeği puanları ile alt boyut puanlarının karşılaştırılması için Anova testi yapılmış olup $p<,050$ 'ye göre Tablo17'nin anlamlılık düzeyi yorumlanmıştır. İçsel motivasyon alt boyutu ile

öğretme motivasyon ortalama değerlerinde katılımcıların görev yeri değişkeni açısından istatistiki açıdan anlam teşkil edecek bir farklılığı rastlanmamıştır. Fakat dışsal motivasyon alt boyutunun görev yeri değişkeni açısından istatistiki açıdan anlam teşkil edecek farklılığa rastlanmıştır ($F=3,429$; $p=,034$). Dışsal motivasyon alt boyut puan düzeylerinin hangi görev yaptıkları yerleşim yerleri aralıkları arasında farklılık gösterdiğini belirlemek amacıyla yapılan Post Hoc (Tukey) testi sonuçlarına göre görev yaptıkları yerleşim yerleri şehir merkezi olarak belirtenlerin ($X=3,330$) köy olarak belirtenlere ($X=2,849$) nazaran dışsal motivasyon düzeylerinin daha yüksek düzeyde olduğu görülmüştür.

Tablo 18. *Maslach Tükenmişlik Durumu ile Öğretme Motivasyon Arasındaki Pearson Korelasyon Analizi*

Korelasyon	Öğretme Motivasyon	
	Pearson r	-,026
Maslach Tükenmişlik	p	,704
	n	209

Maslach tükenmişlik durumu ile öğretme motivasyon düzeyi arasındaki ilişkiye baktığımızda; istatistiksel olarak anlamlı olmayan, zayıf ve doğrusal yönde negatif ilişki bulunmuştur ($r=-,026$; $p=,704$). Yani Maslach tükenmişlik durumu arttıkça öğretme motivasyon düzeyi azalmaktadır.

Hesaplanan iki değişken arasındaki korelasyon (r) değeri (Oktay, 2003):

- $r<0.20$ ve sıfıra yakın değerler ilişkinin olmadığı ya da çok zayıf ilişkiyi işaret eder.
- 0.20-0.39 aralığındaki ilişki zayıf
- 0.40-0.59 aralığındaki ilişki orta düzeyde
- 0.60-0.79 aralığındaki ilişki yüksek düzeyde
- 0.80-1.0 aralığı ise çok yüksek ilişki şeklinde yorumlanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma ve Sonuç

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişkinin çeşitli değişkenler yönünden (cinsiyet, yaş, medeni durum, mesleki hizmet süresi, aile gelir durumu, çalışılan okul türü ve görev yapılan yerleşim yeri) incelemenin amaçlandığı bu çalışma, ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır.

Literatür taraması yapıldığında, bu araştırmada kullanılan değişkenlerinin tek değişken olarak farklı araştırmalarda kullanıldıkları tespit edilmiştir. Ancak bütünleşik olarak bu araştırmada kullanılan değişkenlerin herhangi bir araştırmada kullanılmadığı görülmüştür.

Küreselleşen dünyanın etkisiyle birlikte, öğretmenlerin eğitim sektöründeki önemi ve yaratmakta oldukları tesir günden güne artarak devam etmektedir. Teknoloji ve bilimin hemen hemen her alanda ve neredeyse her gün ilerleme kat ettiği bu çağda, eğitim öğretimde oldukça kolaylık sağlamıştır. Ancak bunca gelişim ve değişime rağmen teknolojinin yerini dolduramadığı, benzerini bulamadığı tek faktörün öğretmen olduğu birçok toplum tarafından tecrübe edilmiştir. Öğretmen eğitim öğretim faaliyetlerinin uygulandığı aşamada öğrenciler için bir figürden ziyade, aralarında kurulan duygusal bir bağ ile yaşantısına rol model olduğu önemli bir etkidir.

Öğretmenler öğrencilerin daha iyi yetişebilmeleri için eğitim ve öğretim faaliyetlerinin sürdürülmesinde, ülkenin milli menfaatleri doğrultusunda belirlenen amaç ve hedeflere ulaşma konusunda, gelişime ayak uydurabilmeli ve başarıya ulaşmak için yoğun bir çalışma ile başarının mümkün olacağının bilincinde olmalıdırlar.

Bu araştırmada farklı değişkenlere bağlı olarak beden eğitimi öğretmenlerinin en çok yaşadığı tükenme duygusal tükenme olduğu görülmektedir. Yapılan literatür araştırması sonucunda ve bu alan ile ilgili yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar incelendiğinde çoğunlukla bu çalışma ile benzer sonuçlar görülmektedir.

Demir (2019) mesleki tükenmişliğin düşük düzeyde seyrettiği beden eğitimi öğretmenlerinin; mesleki tükenmişliğin duygusal tükenme alt boyutunda hissettikleri tükenme düzeyinin daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Çivik (2019), Kaya (2019), Demir ve Çankaya (2019) mesleki tükenmişlik düzeyinin beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde düşük olduğu bulgularını elde etmişlerdir.

Ayvaz (2015) tükenmişlik düzeyinin düşük düzeyde olduğu beden eğitimi öğretmenlerinden lise ve ortaokullarda çalışanlar üzerine yaptığı araştırma ile duygusal tükenmenin en yüksek düzeyde yaşandığı bulguları elde etmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara göre beden eğitimi öğretmenlerinin cinsiyet farkı ile tükenmişlik düzeyleri arasında tespit edilen anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Araştırma bulgularımızı destekleyen sonuçları bulmak literatür araştırmasında mümkündür (Gündüz, 2004; Naktiyok, & Karabey, 2005; Şanlı, 2006; Gençay, 2007; Polatçı, 2007: 121). Kadın ve erkeklerin birbirinden farklı tükenmişlik düzeylerinin olduğunu gösteren bazı çalışmalar da bulunmaktadır. Bu çalışmaların bazıları (Girgin, & Baysal, 2005; Sürgevil, 2005: 108; Otacıoğlu, 2008: 110). Birbirinden farklı bu durumlara rastlamanın nedeni kadın ve erkek öğretmenleri kurum içerisindeki etkenlerden aynı ölçüde etkilendikleri, farklı kişilik yapılarına sahip kadın ve erkeklerin olması, çalışma ortamındaki farklılık ve özel hayatta üstlendikleri farklı rolleri ile açıklamak mümkündür.

Beden eğitimi öğretmenlerinin ortalama öğretme motivasyon ölçeği puanları ile alt boyutlarının değerlerinde cinsiyet değişkeni yönünden anlam ifade edecek herhangi bir farklılığa rastlanmadığı, analiz sonuçları ile tespit edilmiştir. Bu durum öğretmenliğin cinsiyet rollerine özel bir durum olmadığı, her iki cinsiyet arasında bir dengenin olduğu şeklinde açıklanabilir. Konuyla ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında, Aragon ve Cicioğlum (2017), İlhan, Canoğlu, Karamert ve Şensoy'un (2018) yaptığı araştırmaların sonuçları da bu araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Ayrıca literatür incelendiğinde öğretmenlerin motivasyon düzeylerinin birbirinden farklı olduğunu gösteren araştırmalar da mevcuttur. Bu araştırmalar Ertürk (2014), Sürücü, Yıldırım ve Ünal'ın (2018) yaptığı araştırmalardır. Bu farklılığın sebebi ise kadın öğretmenlerin öğretmenlik mesleği dışında annelik, ev işleri, çocuk bakımı gibi nedenlerin olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin tükenmişlik düzeyleri ile medeni durumlarının karşılaştırılması sonucunda anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Aynı değişken incelendiğinde, beden eğitimi öğretmenlerinden evli ve bekâr olanların benzer düzeyde tükenmişlik yaşadığı bazı çalışmalara rastlamak mümkündür (Özgül, & Atan, 2016; Soyer, Can, & Kale, 2009). Literatürde bu değişkenin medeni durum üzerinde anlamlı bir farkın olduğunu, bekâr öğretmenlerde bu ortalamanın daha yüksek olduğunu gösteren çalışmalara da rastlanmaktadır (Mousavy, & Nimehchisalem, 2014; Yılmaz, Esentürk, & İlhan, 2018). Görülen bu farklılıkların sebebi mutlu bir evlilik geçiren öğretmenlerin tükenmişlik sendromuna kapılmadan sosyal hayatını ve eğitim-öğretim sürecini daha planlı sürdürdükleri, duygularını kontrol edebildikleri şeklinde yorumlanabilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin ortalama öğretme motivasyon ölçeği puanları ile alt boyutlarının değerlerinde, medeni durum değişkenine göre tespit edilen anlamlı bir farklılık yoktur. Şahin ve Dursun (2009), Barlı vd. (2010), Gürgür ve Akçamete (2012) araştırmalarında medeni durum değişkeni açısından farklılık tespit etmemişlerdir. Ancak Canbay (2007) ve Altay (2019) araştırmalarında evli öğretmenlerin motivasyon seviyelerinin daha yüksek olduğu tespit etmişlerdir. Bu yüksek motivasyonun sebebi ise içsel motivasyonlarının yüksek olmasından kaynaklı olabilir.

Analiz sonuçlarına göre okul türü değişkeninin beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik durumları ve alt boyutları üzerinde tespit edilen bir farklılığa rastlanmamıştır. Okul türü değişkeninin incelendiği çalışmalarda eğitim düzeyi çoğunlukla ilköğretim ve lise şeklinde ayırım yapılmıştır (Soyer, Can, & Kale, 2009; Türkçapar, 2011). Gruplar arasında anlamlı farklılığın olmadığı bu çalışmanın sonuçlarına göre farklı kurumlarda olsa bile beden eğitimi öğretmenlerinin sahip oldukları tükenmişlik düzeyi benzerlik göstermektedir. Ancak örneklem grubu daha da genişletilirse ve birbirinden farklı türdeki ortaöğretim kurumlarına benzer araştırmalar yapılırsa tükenmişlik konusunda daha sağlıklı veriler elde edilebilir.

Dışsal motivasyon ile öğretme motivasyon ortalama puan değerlerinin okul türü değişkenine göre tespit edilen anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Ancak motivasyon alt boyutlarından içsel motivasyon düzeylerinde istatistiki olarak anlam teşkil eden farklılığa rastlanmıştır. Bu anlamlılığın liselerde çalışanlar lehine olduğu görülmektedir. Yani görev yaptığı okul türü ortaöğretim olan beden eğitimi öğretmenlerinin ilgilendikleri öğrenci grupları ile var olan materyal gruplarının çokluğundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatür incelemesi sonucunda okul türü değişkeni açısından farklılık belirlenmeyen araştırmalar da mevcuttur. Bu araştırmalar, Ozan vd. (2010), Oran (2012), Yılmaz ve Günay (2016), Doğan ve Koçak (2017)'in yaptığı araştırmalardır. Öğrenci etkileşimi, okul kültürü ve okulun sahip olduğu niteliklere göre öğretmenlerin öğretme motivasyonları farklılık gösterebilir.

Yapılan karşılaştırma sonucu yaş değişkeni açısından zihinsel tükenme ile fiziksel tükenme alt boyut puanlarında tespit edilen bir farklılık yoktur. Fakat yaş değişkeni ile karşılaştırılan duygusal tükenme alt boyutunda anlamlı farklılık görülmüştür. Görülen bu farklılığın tespiti için Post Hoc (Tukey) testi uygulanmış ve bunun sonucunda da 26 yaş ve altı aralığının 42-46 yaş aralığına göre duygusal tükenme düzeyi daha düşük olduğu görülmüştür. İstatistiksel olarak tükenmişlik ortalama puan değerlerinde yaş değişkeni açısından farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın nedenini bulmak için yapılan test sonuçlarına göre 42-46 yaş aralığının 26 yaş ve altı aralığına göre daha yüksek duygusal tükenme

yaşamakta oldukları tespit edilmiştir. Tükenmişliğin beden eğitimi öğretmenleri üzerindeki etkisi ve düzeyi, farklı değişkenler eşliğinde Türkçapar (2011) tarafından incelendiği çalışmada, 48 yaş ve üzeri öğretmenlerde 20-26 yaş grubundakilere göre daha yüksek tükenmişlik düzeyi tespit edilmiştir. Ulaşılan bu sonuçlara bakılarak hizmet süresi fazla olan öğretmenlere, olumsuz öğrenci hal ve hareketleri ile başa çıkma eğitimleri verilebilir, hatalık ders yükü hafifletilebilir. Aynı zamanda sahip oldukları tecrübe ve birikimleri genç meslektaşlarına aktarma fırsatı verildiği takdirde tükenmişliğin neden olduğu olumsuzluklar hafifletilebilir. Yapılan incelemede öğretmenlerin yaş ile tükenmişlik düzeylerinin karşılaştırması sonucunda aralarında olumsuz bir ilişki bulgusuna da rastlanmıştır. Yani öğretmenlerin hizmet süresi arttıkça bilgi, birikim ve tecrübelerinin de artmasıyla mesleklerine olan bağlılıkları daha da arttığı söylenebilir. Beden eğitimi öğretmenleri ve farklı daldaki öğretmenler üzerine yapılmış araştırmalar bu çalışmayı desteklemektedir (Cemaloğlu, & Şahin, 2007; Brouwers, Tomic, & Boluijt, 2011; Tsigilis, Zournatzi, & Koustelios, 2011).

Yapılan analize göre yaş değişkeni ile karşılaştırılan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortalama öğretim motivasyonu puanları ile alt boyutlarında anlam ifade eden bir farklılığa rastlanmamıştır. Literatür incelemesi sonucunda Ertürk ve Aydın (2015), Dündar, Öztutku ve Taşpınar (2007), Avcı (2019) yaptığı araştırmalar da bu araştırmada rastlanan bulgular ile benzerdir. Ancak literatür incelendiğinde araştırma bulgularını desteklemeyen sonuçlara da rastlamak mümkündür. Özkalp ve Kirel'e (2011) göre genç çalışanların motivasyon düzeyleri yüksektir, bu düzey zamanla azalır fakat yaş ilerledikçe yeniden yükselir. Motivasyon öğretmenlerde ilerleyen yaşlarda yükselmeye devam edip zamanla düşüşler de olabilir (Ertürk, 2015). Görülen bu iki farklılığın sebebi öğretmenler mesleğin ilk yıllarında yaptığı işi daha istekli yaptıkları ve mesleğe yönelik olumlu tutum içerisinde oldukları ancak zamanla ilerleyen yaş ilerledikçe eğitim sisteminde meydana gelen değişiklikler, farklı sınıf ve okul türleri, fiziki ve maddi olanaklar zamanla motivasyon düzeyinde olumlu ya da olumsuzluklara neden olabilmektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin meslekteki hizmet yılına göre maslach tükenmişlik ölçeği puan ortalamaları ile karşılaştırılan alt boyut puanlarının analiz sonuçlarına göre zihinsel tükenme ile fiziksel tükenme alt boyutlarında mesleki hizmet süresi değişkeni açısından tespit edilen anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Fakat duygusal tükenme alt boyutunda mesleki hizmet yılı açısından istatistiksel olarak görülen anlamlı bir farklılık vardır. Duygusal tükenme alt boyut puan düzeylerinin hizmet yılı aralığı 16-20 yıl olanlar hizmet yılı 5 yıl ve altı aralığına nazaran tespit edilen tükenmişlik daha yüksektir. Yine tükenmişlik ortalama puan değerlerin mesleki hizmet süresine göre görülen anlamlı bir

farklılık olup hizmet yılı 16-20 aralığının hizmet yılı 5 yıl ve altı aralığına nazaran tespit edilen tükenmişlik seviyesi daha yüksektir. Hizmet süresi 16- 20 yıl olanların daha fazla tükenme yaşamalarının nedeni, meslekten duygusal anlamda uzaklaşmalarından, ilk yıllarda mesleğe karşı yaşadıkları hevesin azalmasından ve aile bireylerinin eğitim öğretim masraflarındaki artıştan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Mesleki hizmet yılı açısından beden eğitimi öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ile alt boyutlarının karşılaştırılması için Anova testi yapılmış olup hizmet yılı ve öğretme motivasyon ortalama değerleri ile içsel ve dışsal motivasyon alt boyutlarında bir farklılık görülmemiştir. Alan yazın incelediğinde bu araştırma sonuçlarını destekleyen araştırmalar mevcuttur. Aragon ve Ertürk (2013), Yılmaz (2009), Kılıçaslan (2006) ve Tanrıverdi (2007) tarafından yapılan araştırmalarda farklılık bulunmamıştır. Mesleki hizmet süresi arttıkça öğretmenlerin motivasyonlarının da arttığına dair literatürde bazı çalışmalar da mevcuttur (Çınar, 2016; Avcı, 2015; Özsoy, 2014; Kurt, 2013).

Yapılan araştırmada, aile gelir durumu değişkeni ile beden eğitimi öğretmenlerinin maslach tükenmişlik ölçeği ile alt boyutları karşılaştırılması yapılmıştır. Yapılan analizler ile bu karşılaştırma sonuçlarına göre;

Ortalama aile gelir durumuna sahip olanların duygusal tükenme düzeyi, düşük gelirli aile durumunda olanlara nazaran daha yüksektir. Yine yüksek gelirli aile durumuna sahip olanların duygusal tükenme düzeyi, düşük aile gelir durumuna sahip olanlara nazaran daha yüksek olduğu görülmüştür.

Aile gelir durumu değişkeni ile fiziksel tükenme alt boyutunun karşılaştırması sonucuna göre aile gelir durumunu orta olarak belirtenlerin düşük olarak belirtenlere nazaran daha fazla tükenme yaşadıkları görülmüştür.

Aile gelir durumu değişkeni ile zihinsel tükenme alt boyutunun karşılaştırması sonucuna göre aile gelir durumunu orta olarak belirtenlerin düşük aile gelirliilere göre zihinsel tükenme düzeyleri daha yüksektir.

Tükenmişlik ortalama puan değerlerinde bulunan anlamlı farklılığın hangi aile gelir durumu aralıklarında görüldüğünü belirlemek amacıyla yapılan karşılaştırma sonucunda aile gelir durumunu orta olarak belirtenlerin düşük aile gelirliilere nazaran tükenme düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucuna rastlanmıştır. Yine aile gelir durumunu yüksek olarak belirtenlerde, düşük aile gelir durumuna sahip olarak belirtenlere nazaran tükenmişlik düzeylerinin daha yüksek olduğu durumuna rastlanmıştır.

Tükenmişliği etkileyen faktörler arasında, ekonomik sorunların etkili bir faktör olduğu, diğer araştırmalar incelendiğinde bu araştırma sonuçlarıyla benzerlik görülmüştür (İnci, 2020). Aile gelir durumu arttıkça tükenme durumunun artmasının nedeni gelir düzeyi ile aile giderlerinin aynı yönde hareket etmesinden kaynaklı olduğu düşünülebilir. Ancak ulaşılan bu veriler daha kapsamlı bir araştırma ile daha ayrıntılı bir şekilde ortaya çıkarılmasında fayda görülmektedir.

Araştırmadaki diğer bir değişken olan aile gelir durumu değişkeni ile öğretme motivasyon ölçeğinin ve alt boyutlarının karşılaştırılması yapılmış olup içsel motivasyon alt boyutunda farklılığa rastlanmamıştır. Fakat aile gelir durumu değişkeni ile dışsal motivasyon alt boyutunun karşılaştırması neticesinde farklılık bulunmuştur. Bunun sonucunda orta aile gelir durumuna sahip olduklarını belirtenlerin düşük olarak belirtenlere göre öğretme motivasyonu daha yüksek seviyede teyit edilmiştir. Yine aile gelir durumunu yüksek olarak belirtenlerin, düşük aile gelirliilere nazaran motivasyon düzeyleri daha yüksek olduğuna rastlanmıştır. Ulaşılan bu sonuçlar doğrultusunda gelir durumunun öğretme motivasyonu üzerinde önemli bir etkisi olduğu söylenebilir.

Görev yaptığı yerleşim yeri değişkeni açısından öğretmenlerin tükenmişlik ve alt boyutlarının analizi yapılmıştır. Analiz sonuçlarına göre zihinsel tükenme boyutu ve fiziksel tükenme boyutu ile ortalama tükenmişlik puan değerlerinde katılımcıların görev yaptığı yerleşim yerine göre istatistiksel açıdan anlam ifade edecek bir farklılığa rastlanmamıştır. Kale (2007) tarafından yapılan 24 ili kapsayan çalışması araştırmamızı destekler niteliktedir. Güreş antrenörlerine yönelik Öztürk (2018) tarafından yapılan araştırmada görev yeri değişkeni ile tükenmişlik arasında “duygusal tükenme” alt boyutunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Fakat “duyarsızlaşma” ve “kişisel başarı” alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Araştırmamızda görev yeri değişkeni ile duygusal tükenme alt boyutu karşılaştırması neticesinde anlam ifade eden bir farklılığa rastlanmıştır. Bu karşılaştırma sonucuna göre görev yaptıkları yerleşim yeri şehir merkezi olarak belirtenlerin köy olarak belirtenlere ve ilçe olarak belirtenlere göre duygusal tükenme daha yüksek düzeyde görülmüştür. Beden eğitimi öğretmenlerinin görev yeri değişkenine göre tükenmişlik yaşamaması, fiziksel kapasitelerini zorlaştırmacı eğitimlerden geçmeleri ve dahil olduğu her türlü koşula uyum sağlama süreçlerinin kısa olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Görev yaptığı yerleşim yerleri ile beden eğitimi öğretmenlerinin öğretme motivasyonu ile alt boyutlarının ortalama puanlarının karşılaştırılması yapılmıştır. İçsel motivasyon alt boyutu ile öğretme motivasyon ortalama değerlerinde katılımcıların görev yaptıkları yerleşim yerine göre istatistiksel olarak görülen anlamlı bir farklılık yoktur. Fakat dışsal motivasyon alt

boyutu ile görev yeri değişkeni karşılaştırmasına göre farklılık bulunmuştur. Karşılaştırma sonucuna göre görev yeri şehir merkezi olarak belirtenlerin köy olarak belirtenlere nazaran sahip oldukları motivasyon düzeyi daha yüksek olduğu bulgusuna rastlanmıştır. Uçar (2015) tarafından öğretmenlere yönelik yapılan araştırmada, merkez ilçede çalışmakta olan öğretmenlerin ilçede çalışan öğretmenlere nazaran içsel ve dışsal motivasyon düzeylerinin daha düşük seviyede olduğu bulgusuna rastlanmıştır. Görev yeri köy olan öğretmenlerin görev yeri ilçe ve şehir merkezi olan öğretmenlere göre, görev yeri ilçe merkezi olanların ise şehir merkezinde görev yapan öğretmenlere göre içsel ve dışsal motivasyon düzeylerinin düşük olmasının sebebi görev yerlerinin gelişmişlik düzeyi, yaşam standartları ve okulların sahip oldukları fiziki imkanlardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Maslach tükenmişlik durumu ile öğretme motivasyon düzeyinin karşılaştırması sonucuna bakıldığında, istatistiksel olarak, zayıf ve doğrusal yönde anlamlı olmayan negatif ilişki bulunmuştur. Yani Maslach tükenmişlik durumu arttıkça öğretme motivasyon düzeyi azalmaktadır.

Yapılan literatür taraması ve bunun değerlendirilmesi sonucunda tükenmişlik probleminin beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde bulunmadığına ancak duygusal yönden tükenmişliklerinin ve öğretme motivasyonlarının nispeten yüksek olduğu görülmüştür. Bu araştırmada ulaşılan bulgular yapılmış çalışmalar ile paralellik göstermektedir. Ancak farklı bölge ve illerde, konuyla ilgili birbirinden farklı köy ve ilçe okullarında benzer araştırmaların yapılması daha farklı sonuçlar vereceğinden bu konunun araştırmacılar tarafından ele alınması faydalı olacaktır.

Araştırmada içsel motivasyon alt boyutu ile okul türü değişkeni karşılaştırması sonuçlarına göre ortaöğretim kurumlarında mesleğini sürdüren beden eğitimi öğretmenleri lehine görülen anlamlı bir farklılık olup bu farklılık öğretmenlerinin ilgilendikleri öğrenci grupları ile var olan materyal gruplarının çokluğundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Duygusal tükenme alt boyutunda beden eğitimi öğretmenlerinde yaş değişkeni, mesleki hizmet süresi değişkeni ve aile gelir durumu değişkeni açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Aile gelir durumu değişkeni ile beden eğitimi öğretmenleri üzerindeki fiziksel ve zihinsel tükenme alt boyutlarının etkisine bakıldığında, aile gelir durumu düşük olduğu düşünülen öğretmenlerin orta gelirli olduğu düşünülen öğretmenlere göre orta gelirli olanların ise yüksek gelirli olduğu düşünülen öğretmenlere kıyasla tükenmenin daha yüksek boyutta olduğu görülmüştür.

Aile gelir durumunun öğretme motivasyonu üzerindeki etkisi incelendiğinde aile gelir durumunun düşük olduğu öğretmenlerin orta gelirlilere göre orta gelirlilerin ise yüksek gelirlilere göre daha düşük dışsal motivasyona ve öğretme motivasyonuna sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Görev yaptıkları yerleşim yeri şehir merkezi olarak belirtenler, köy olarak belirtenler ve ilçe olarak belirtenlerin karşılaştırılması sonuçlarına bakıldığında, köy ve ilçelerde çalışan öğretmenlerin şehir merkezinde yaşayan öğretmenlere kıyasla duygusal tükenme düzeylerinin daha az olduğu tespit edilmiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin dışsal motivasyon boyutu ile görev yaptıkları yerleşim yeri değişkeni karşılaştırmasına göre, görev yeri şehir merkezi olarak belirtenlerin köy olarak belirtenlere kıyasla daha yüksek dışsal motivasyona sahip oldukları görülmüştür.

Sonuç olarak maslach tükenmişlik durumu ile öğretme motivasyonu arasındaki ilişki incelendiğinde; istatistiksel olarak anlamsız, zayıf ve doğrusal yönde negatif ilişki bulunmuştur Yani Maslach tükenmişlik durumu arttıkça öğretme motivasyon düzeyi azalmaktadır.

Öneriler

Bu araştırma kapsamında öğretmenlere, eğitim ve öğretim kurumlarına ve araştırmacılara yönelik öneriler üç başlık halinde sunulmuştur.

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Tükenmişlik ile başa çıkmanın en önemli yolu kendini tanımadır. Bu nedenle öğretmenler yeterli ve yetersiz olduğu konuları iyi bilmelidir. Öğretmenler olumlu ve olumsuz yönlerini bilip buna göre hedef belirlemeli. Böylece ulaşılan hedefler olumsuz durum ve düşünceleri yok ederek huzur ve mutluluk sağlarken, aynı zamanda başarabilme duygusunu da geliştirmektedir.

Öğretmenlerin yoğun mesai şartlarında tükenmişliğe maruz kalmamaları için kendisine, ailesine zaman ayırmalı ve çalıştığı yörenin sosyokültürel yapısına ayak uydurabilmelidir.

Öğretmenler çalışmalarını sürekli bir plan ve program dâhilinde yapmalı. Verim olamadığı plan ve programını değiştirmelidir. Ayrıca mesleği ile ilgili güncel gelişmelerden haberdar olup kendisini sürekli geliştirme çabasında olmalıdır.

Kurumlara Yönelik Öneriler

Kurum yöneticileri özellikle mobbinge maruz bırakacak tutum ve davranışlardan kaçınmalı. Örgüt içerisindeki çalışanların yetenek ve özellikleri doğrultusunda görev ve sorumluluklar verilmeli. Öğretmenlere, öğretme motivasyonunun nasıl geliştirildiği, tükenmişlik ile nasıl baş edilmesi gerektiği konusunda uzman kişilerin katılacağı eğitimler verilebilir. Beden eğitimi ve spor derslerinin işlevselliğini ve verimliliğini daha da arttırmaları için ilköğretim kademeleri öncelikli olma şartıyla, her kademedeki eğitim-öğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor dersleriyle alakalı gerekli materyal ve fiziki şartlar sağlanmalı. Öğretmenlik mesleği boyunca stres oluşturan gündelik yaşamdaki olaylarla ve olumsuz durum ve duygularla baş etme eğitimleri verilmeli. Öğretmenlerin duygusal, fiziksel ve zihinsel olarak tükenmelerine neden olan, öğretme motivasyonlarını düşüren aile gelir durumları ve aylık ücretleri iyileştirilmeli. İlçe merkezi ve köylerde bulunan eğitim kurumlarına, eğitimde fırsat ve imkân eşitliği ilkesi kapsamında her türlü destek sağlanmalı.

Araştırmacılara Yönelik Öneriler

Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde duygusal tükenmeye neden olan etkenler araştırılmalı.

Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile branş öğretmenlerinin tükenmişlik durumları karşılaştırılabilir. Bu yönde yapılacak araştırmalarda bu araştırma ile farklı bir sonuç elde edilmesi halinde, beden eğitimi ve sporun tükenmişlik durumu üzerindeki etkisinin araştırılması faydalı olacaktır. Farklı il ve bölgelerde daha kapsamlı bir araştırma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Alkan, G. (2013). *Fen ve Teknoloji derslerinde farklı deney türleri kullanmanın ilköğretim 6.Sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına, laboratuvara yönelik tutumlarına ve fen kaygı düzeylerine etkileri* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya, Türkiye.
- Altay, G. B. (2019). *Müzik öğretmenlerinin mesleki memnuniyet ve öğretme motivasyonları (Konya ili örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, Türkiye
- Aslan, H. & Yılmaz, E. (2013). The Study Of Teachers' General Cynicism Inclinations in Term of Life Satis faction And. *Creative Education*, 4(9): 588-591.
- Argon, T., Cicioğlu, M. (2017). Meslek Lisesi Öğretmenlerinin Eğitime İnanma Düzeyleri İle Öğretme Motivasyonları. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 57, 1-23. Doi.Org/10.9761/Jasss7108.
- Argon, T. & Ertürk, R. (2013). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin İçsel Motivasyonları ve Örgütsel Kimliğe Yönelik Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 19(2): 159-179.
- Avcı, H. (2019). *Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenleri ile Diğer Branş Öğretmenlerinde Öğretme Motivasyonu ve Öğretmen Öz Yeterlilikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Muğla, Türkiye.
- Avcı, L. (2015), *Öğretmenlerin yıldırma yaşama düzeyleri ile motivasyon düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Düzce ili örneği)* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Ayvaz, U. (2015). *Beden eğitimi öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*(Yayımlanmamış yüksek lisans tezi).Yeditepe Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Barlı, Ö., Bilgili, B., Çelik, S. & Bayrakçeken, S. (2010). İlköğretim Okul Öğretmenlerinin Motivasyonları: Farklılıkların ve Sorunların Araştırılması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(1): 391-417.
- Brouwers, A., Tomic, W. & Boluijt, H. (2011). Job demands, job control, social support and self-efficacy beliefs as determinants of burnout among physical education teachers. *Europe's Journal of Psychology*, 7(1), 17-39.
- Butler, R. (2007). Teachers' achievement goal orientations and associations with teachers' help- seeking: Examination of a novel approach to teacher motivation. *Journal of Educational Psychology*, 99(2), 241–252.
- Canbay, S. (2007). *İlköğretim okullarında çalışan öğretmenlerin iş doyum ve denetim odağı ilişkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Cemaloğlu, N. & Şahin, D. E. (2007). Öğretmenlerin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2): 465-484.
- Cherniss, C. & Cherniss, C. (1980). Staffburnout: Jobstress in the human services. *Current Directions in Psychological Science*, Vol.12, 5, 189-192.
- Çimen, M. (2000). "Türk Silahlı Kuvvetleri Sağlık Personelinin Tükenmişlik, İş doyumunu, Kuruma Bağlılık ve İşten Ayrılma Niyetlerine İlişkin Bir Alan Araştırması"

- (Yayımlanmamış Doktora Tezi).T. C. Genelkurmay Başkanlığı Gülhane Askeri Tıp Akademisi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Sağlık Hizmetleri Yönetimi Bilim Dalı, Ankara, Türkiye.
- Çınar, İ. (2016). *Öğretmenlerin örgütsel bağlılık ve iş motivasyonlarının yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi: Çay ilçesi örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Afyonkarahisar, Türkiye.
- Çivik, A. (2019). *Van ilinde görev yapmakta olan beden eğitimi öğretmenleri ve antrenörlerinin iş doyumu ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, Türkiye.
- Çolakoğlu, İ. (2014). *Ortaokullarda Görev Yapan Müzik Öğretmenlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi & Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- De Jesus, S. N., & Lens, W. (2005). An integrated model for the study of teacher motivation. *Applied Psychology: An International Review*, 54(1), 119-134.
- Demir, F. (2019). *Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin fiziksel aktivite ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Uludağ Üniversitesi, Bursa, Türkiye.
- Demir, F. & Çankaya, C. (2019). Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin fiziksel aktivite düzeylerinin mesleki tükenmişlik düzeylerine etkisi. *Spor Eğitim Dergisi*, 3(2), 20-32.
- Demirtaş, S. (2005). *Çalışma yaşamında motivasyonun önemi ve teşvik araçlarının yeri* (Yayın No. 158512) .(Yüksek Lisans tezi).Marmara Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
- Dinler, A. (2010). *Isparta İli Otel İşletmelerinde Çalışanların İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeyleri ile Etkileyen Etmenler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Isparta, Türkiye.
- Doğan, S. & Koçak O. (2017). Ortaokullarda Görev Yapan Öğretmenlerin Öğretmen Motivasyonuna İlişkin Algı ve Görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (1): 1-18.
- Dur, B. (2014). *Lise Öğretmenlerinin Motivasyon Düzeyi ve Motivasyon Düzeyi İle Okul Kültürü Arasındaki İlişki* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Dündar, S., Özutku, H. & Taşpınar, F. (2007). İçsel ve Dışsal Motivasyon Araçlarının İş görenlerin Motivasyonları Üzerindeki Etkisi: Ampirik Bir İnceleme.*Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2: 107-108.
- Edelwich, J. & Brodsky, A. (1980). Burnout: Stages of disillusionment in The helping professions. *NY: Human Sciences Pres.*
- Ergin, C. (1992), “Doktor ve Hemşirelerde Tükenmişlik ve Maslach Tükenmişlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması”.
- Ertürk, R. (2014). *Öğretmenlerin iş motivasyonları ile örgütsel bağlılıkları arasındaki ilişki; Bolu İli Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu, Türkiye.
- Ertürk R. & Aydın B., (2015). İlkokul ve Ortaokul Öğretmenlerinin Örgütsel Adalet ve İçsel Motivasyona Yönelik Algılarının İncelenmesi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri*, 2 (4), 233- 246.
- Freudenberger, J.J. (1974). Staff Burnout, *Journal of Social Issues*, 30(1): 159-165. Göktepe A. K. (2016). Tükenmişlik sendromu. İstanbul: Nesil.
- Gömleksiz M. N & Serhatlıoğlu B. (2013). Öğretmen Adaylarının Akademik Motivasyon

- Düzeylelerine İlişkin Görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 173: 99-127.
- Gündüz, B. (2004). *Öğretmenlerde Tükenmişliğin Akılcı Olmayan İnançlar ve Mesleki Bazı Değişkenlere Göre Yordanması* (Yayımlanmış Doktora Tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çukurova, Türkiye.
- Gençay, A. Ö. (2007). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Mesleki Tükenmişliklerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2): 765–780.
- Güneş, A. (2021). *Okul yöneticilerinin kayırmacı davranışları ile öğretmen motivasyonu arasındaki ilişki (Adıyaman ili örneği)*. (Yayın No. 665408). (Yüksek Lisans tezi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi). YÖK tez veri tabanı.
- Gürgür, H., Kış, A. & Akçamete, G. (2012). Engelli Öğretmenlerin İş Doyumları ve Çalışma Koşulları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23: 272 – 294.
- Güzel, H. Özdöl, M. F. & Oral, İ. (2010). Öğretmen Profillerinin Öğrenci Motivasyonuna Etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24: 241-253.
- Güzel-Candan, D. & Evin-Gencel, İ. (2015). Öğretme Motivasyonu Ölçeği 'nin Türkçe 'ye uyarılma çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 72-89.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2010). *Eğitim yönetimi teori, araştırma ve uygulama*. (Çev. Ed. S. Turan). Nobel Yayın Dağıtım.
- Izgar, H. (2000). *Okul yöneticilerinin tükenmişlik düzeyleri (Burnout) nedenleri ve bazı etken faktörlere göre incelenmesi (Orta Anadolu örneği)* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- İlğan, A., Canoğlu, Ö., Karamert, Ö., Şensoy, P. Ç. (2018). Öğretmenlerin çocuk sevmeye düzeyleri ile öğretme motivasyonları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies International Academic Journals*, 13/19, 979-1003. doi.org/10.7827/TurkishStudies.13985.
- İnci, U. (2020). *Müzik öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik kaynakları: Antalya kent merkezi örneği* (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Müzik Anasanat Dalı, Antalya, Türkiye.
- Kale F. *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Niğde: Niğde Üniversitesi, 2007.
- Kale, R. & Ersen, E. (2003). *Beden eğitimi ve spor bilimlerine giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kantar, H. (2008). *İşletmede motivasyon*. İstanbul; Kum Saati Yayınları.
- Kara, A. (2020). *Müzik öğretmeni adaylarının kişilik özellikleri ve mesleki kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum, Türkiye.
- Karadağ, S. (2012). *İlköğretim 8. Sınıf ve Lise 11. Sınıf Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Bağlı Olarak Karşılaştırılması (Kırıkkale Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırıkkale.
- Karasar, N. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. 33. Baskı. Ankara: Nobel Yayın.
- Kauffman, D. F., Yılmaz Soylu, M. & Duke, B. (2011). Öğretme motivasyonu ölçeğinin geçerlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 279-290.

- Kervancı, F. (2013). *Tükenmişlik sendromunun örgütsel bağlılık ve işten ayrılma niyetine etkisini belirlemeye yönelik bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Niğde Üniversitesi, Niğde, Türkiye.
- Kılıçaslan, C. (2006). *Lise öğretmenlerinin, okul müdürlerinin güdüleyici davranışlarına ilişkin görüş ve beklentileri: Bornova İlçesi örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Ekonomisi ve Planlaması Bilim Dalı, İzmir, Türkiye.
- Kilerci, S. (2020). *Yoğun bakım sağlık çalışanlarının benlik saygısı, tükenmişlik ve duygusal emek düzeyi arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Biruni Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Kurt, B. (2013). *İlkokul ve ortaokul yöneticilerinin öğretim liderliği davranışlarının öğretmen motivasyonuna etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Maslach, C. (1976). *Burned-out. Human Behavior*. Recuperado en, 2(22), 2016.
- Maslach, C. (2003). *Burnout: The Cost of Caring*. MalorBooks, Cambridge, MA.
- MEB. (2000). *Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Ders İçi ve Ders Dışı Çalışmaları Rehberi*. Ankara: Millî Eğitim Basımevi.
- Mousavy, S. & Nimehchisalem, V. (2014). Contribution of gender, marital status, and age to English language teachers' burnout. *Advances in Language and Literary Studies*, 5(6), 39-47.
- Naktiyok, A. & Karabey, C. N. (2005). İşkoliklik ve Tükenmişlik Sendromu. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(2): 179-198.
- Oran, F. Ç. (2012). *Örgütsel bağlılık ve iş motivasyonu ilişkisi: kamu sektöründe bir uygulama* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne, Türkiye.
- Otaçioğlu, S. G. (2008). Müzik öğretmenlerinde tükenmişlik sendromu ve etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 103-116.
- Ozan, M. B., Taşseven, Ö. & Ay, N. (2010). Okul Yöneticilerinin Sergiledikleri Demokratik Tutum ve Davranışlarının Öğretmenlerin Motivasyonuna Etkisi. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (1): 275-294.
- Öncü, E. (2007). *Ana-Babaların Çocuklarının Beden Eğitimi Dersine Katılımına Yönelik Tutumları ve Beklentileri* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Özgül, F. & Atan, T. (2016). Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Journal of Education Faculty*, 18(2), 1002-1016.
- Özkalp, E. & Kırel, Ç., (2011). *Örgütsel Davranış*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Özsoy, P. (2014). *İlkokul öğretmenlerinin iç motivasyon ve görev performanslarının il eğitim denetmenlerinin uyguladıkları denetim yaklaşımları açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye.
- Öztürk S. *Güreş Antrenörlerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans tezi) . Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Balıkesir Üniversitesi, 2018, Balıkesir, Türkiye.
- Pines, A. M. (2005). The burnout measure short version (BMS). *International Journal of Stress Management*, 12(1), 78-88.

- Polatcı, S. (2007). “*Tükenmişlik Sendromu ve Tükenmişlik Sendromuna Etki Eden Faktörler (Gaziosmanpaşa Üniversitesi Akademik Personeli Üzerinde Bir Analiz)*” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tokat, Türkiye.
- Reeve, J., Bolt, E., & Cai, Y. (1999). Autonomy-supportive teachers: How they teach and motivate students. *Journal of educational psychology*, 91(3), 537.
- Robbins, S. P. & Judge, T. A. (2012). *Örgütsel davranış* (Çev: İ. Erdem). İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sandıkçı, E. (2010). *Stresin tükenmişlik boyutları üzerindeki etkisi: Diyarbakır'da öğretmenler üzerinde bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi, Kayseri,Türkiye.
- Senemoğlu, N. (2004). Sınıf öğretmeni bilgiyi aktaran kişi değil, bilgiye ulaşma yollarını öğreten kişidir. *MPM Kalkınmada Anahtar Verimlilik*, 7(81), 12-14. Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Soyer, F., Can, Y. & Kale, F. (2009). Beden eğitimi öğretmenlerinin iş tatmini ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin çeşitli faktörler açısından incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 121-125.
- Sürgevil, O. (2005). “*Tükenmişlik ve Tükenmişliği Etkileyen Örgütsel Faktörler: Akademik Personel Üzerinde Bir Uygulama*” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, Türkiye.
- Sürgevil-Dalkılıç, O. (2014). Çalışma hayatında tükenmişlik sendromu: Tükenmişlikle mücadele teknikleri. Ankara: Nobel.
- Sürücü, A., Yıldırım, A., Ünal, A. (2018). *Öğretmen adaylarının kişilik özellikleri 80 ve öğretim motivasyonu ilişkisinin incelenmesi*. III. Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi Tam Metin Kitabı 1689-1696.
- Şahin, H. & Dursun, A. (2009). Okul Öncesi Öğretmenlerinin İş Doyumları: Burdur Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18: 160- 174.
- Şanlı, S. (2006). *Adana İlinde Çalışan Polislerin İş Doyumu ve Tükenmişlik Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana, Türkiye.
- Şeker, M. (2019). *Avukatlarda tükenmişlik (burnout) sendromu: Sivas ili merkez ilçe örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sivas.
- Tamer, K. & Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset Matbaası.
- Tanrıverdi, S. (2007). *Katılımcı okul kültürünün yabancı dil öğretmenlerinin iş motivasyonu ile ilişkisine yönelik örnek bir çalışma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye.
- TEDMEM (2014). Öğretmen Gözüyle Öğretmenlik Mesleği. Türk Eğitim Derneği Yayınları: Ankara. <https://tedmem.org/yayin/ogretmen-gozuyle-ogretmenlik-meslegi> (Erişim Tarihi: 28 Ekim 2020).
- Tittle, C. K. (2006). *Assessment of teacher learning and development*. In P. A. Alexander and P. H. Winne (Eds), *Handbook of educational psychology* (2nd edition) (pp.953-980). USA: Routledge.
- Torun, Alev (1997), “Stres ve Tükenmişlik”, Endüstri ve Örgüt Psikolojisi içinde, Ed. Suna

- Tevrüz, 2.Baskı, *Türk Psikologlar Derneği ve Kalite Derneği Ortak Yayını*, İstanbul, 43-53.
- Tsigilis, N., Zournatzi, E. & Koustelios, A. (2011). Burnout among physical education teachers in primary and secondary schools. *International Journal of Humanities and Social Science*, 1(7), 53-58.
- Türk Dil Kurumu [TDK] (2019). *Güncel Türkçe Sözlük*. 12.06.2019 tarihinde <http://tdk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Türk Dil Kurumu. (2020, Temmuz). <https://sozluk.gov.tr/>
- Türk Dil Kurumu. (2021). *Güncel Türkçe sözlük*. <https://sozluk.gov.tr>
- Türkçapar, Ü. (2011). Beden eğitimi öğretmenlerinin farklı değişkenlere göre tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 135- 146.
- Uçar, R. (2015). *İlkokul müdürlerinin dağıtımçı liderlik davranışları ile öğretmenlerin motivasyon ve yaratıcılık düzeyleri arasındaki ilişki (Diyarbakır ili örneği)* (Doktora tezi, Dicle Üniversitesi). (Yayın No. 446079)). YÖK tez veri tabanı.
- Watt, H. M., & Richardson, P. W. (2007). Motivational factors influencing teaching as a career choice: Development and validation of the FIT-Choice scale. *The Journal of experimental education*, 75(3), 167-202.
- WHO, (Mayıs, 2019).Dünya Sağlık Örgütü,
web:https://www.who.int/mental_health/evidence/burn-out/en/ Erişim: 19.01.2021.
- Yıldırım F. (2007). İş doyumu ve örgütsel adalet. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 62(1), 253-278.
- Yılmaz, A., Esentürk, O. K. & İlhan, E. L. (2018). Beden eğitimi öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik durumları ve öğretim sürecinde bu duruma yol açan nedenler: Karma araştırma yaklaşımı. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2091- 2103.
- Yılmaz, E. & Günay, O. (2016). Öğretmenlerin İş Motivasyonlarının Okul İklimi ve Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *İnternational Academic Research Congress*, 3063-3084.
- Yılmaz, F. (2009). *Eğitim örgütlerinde örgüt kültürünün öğretmenlerin iş motivasyonu üzerindeki etkisi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, Konya, Türkiye.
- Yurtseven, S. (2019). *Öğretmenlerin Mesleki Mutluluklarının İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, Türkiye.
- Yüksel, E. (2017). *Sağlık çalışanlarında tükenmişlik sendromunun kişilik özellikleriyle ilişkisi: Tunceli örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Tunceli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tunceli, Türkiye.

EKLER

Ek-1. Kişisel Bilgi Formu

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişkiyi İncelemek" amacıyla tasarlanmıştır. Siz değerli hocalarımızın vereceği samimi cevaplar araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini etkileyeceği için oldukça önemlidir. Cevaplarınız yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacak olup kesinlikle gizli tutulacaktır. Araştırmama göstermiş olacağınız ilgi ve yapacağınız yardımlarınız için teşekkür ederim. Yüksek Lisans Öğrencisi Fuat KOÇLARDAN

Fuat KOÇLARDAN
Bayburt Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1) Cinsiyetiniz?

a) Kadın b) Erkek

2) Yaşınız?

3) Medeni durumunuz?

a) Evli b) Bekar

4) Meslekteki hizmet süreniz? (Yıl Olarak)

5) Ortalama aylık aile geliri (Kişisel gelir hariç)

6) Çalıştığınız Okul Türü?

a) İlköğretim b) Ortaöğretim

7) Görev yaptığınız yerleşim yeri?

a) Köy (Mahalle) b) İlçe Merkezi c) Şehir Merkezi

Ek-2. Maslach Öğretmen Tükenmişlik (Burnout) Envanteri

Açıklama:

Aşağıda mesleğinizle ilgili duyguları içeren 22 madde var. Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyunuz. Sizin mesleğinize ilişkin durumunuza uygun olup olmadığına karar veriniz. İfade sizin için uygun değilse önündeki boşluğa (0) yazınız. İfade sizin için uygunsa, uygunluğunu 1' den 4'e kadar olan numaralardan birini seçerek belirtiniz. Her ifade için tekbir sayı kullanınız.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ne kadar sıklıkta:

0	1	2
Hiçbir zaman	Çok nadir	Bazen
3	4	
Çoğu zaman	Her zaman	

Ne kadar sıklıkta:

- 1.)İşimden duygusal olarak uzaklaştığımı(soğuduğumu)hissediyorum.
- 2.).....İş dönüşü kendimi ruhen tükenmiş hissediyorum.
- 3.).....Sabah kalktığımda bir gün daha bu işi kaldıramayacağımı hissediyorum.
- 4.).....Bütün gün öğrencilerle yoğun ilişkide olmak beni çok yıpratıyor.
- 5.).....Yaptığım işten yıldığımı hissediyorum.
- 6.)Bu mesleğin beni duygusal olarak katılaştırmasından (sertleştirmesinden) endişe ediyorum.
- 7.)..... İşimden soğuduğumu hissediyorum.
- 8.)Yolun sonuna geldiğimi hissediyorum.
- 9.).....Doğrudan insanlarla çalışmak bende aşırı gerginlik yaratıyor.
- 10.).....Öğrencilerimin sorunlarına en uygun çözüm yollarını bulurum.
- 11.)Öğrencilerimle aramda rahat bir hava yaratırım
- 12.)Yaptığım iş sayesinde insanların yaşamına katkıda bulunduğumu hissediyorum.
- 13.)Çok şeyler yapabilecek güçteyim.
- 14.)..... Öğretmenlik mesleğinde kayda değer birçok başarı elde ettiğime inanıyorum.
- 15.).....Öğrencilerimin neler hissettiklerini hemen anlarım.
- 16.).....İnsanlarla yakın bir çalışmadan sonra kendimi canlanmış hissederim.
- 17.)..... İşimde duygusal sorunlara serinkanlılıkla yaklaşıyorum.
- 18.) İşimde çok fazla çalıştığımı hissediyorum.
- 19.).....Öğrencilerimin bazı problemlerinden dolayı beni suçladıklarını hissediyorum.
- 20.)..... Öğrencilerime ne olduğu umurumda değil.
- 21.).....Bu mesleğe girdiğimden beri insanlara karşı daha katı oldum.
- 22.).....Bazı öğrencilerime kişiliği olmayan nesneler gibi davrandığımı hissediyorum.

Ek-3. Öğretme Motivasyonu Ölçeği

Kesinlikle Katılmıyorum Katılmıyorum Biraz Katılmıyorum Biraz Katılıyorum Katılıyorum Kesinlikle Katılıyorum

1	2	3	4	5	6	
1. Gelecekte daha iyi bir mevki elde etmemi sağlayacağı için öğretmeyi seçtim.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
2. Öğretmenlikten daha zevkli bir kariyer düşünemiyorum.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
3. Bana sağladığı özgürlük nedeni ile öğretmenliği seçtim.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
4. Öğretmenlik diploması neredeyse her yerde iş bulmamı sağlayacağı için öğretmenliği seçtim.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
5. Öğretmen olma konusundaki kararımı başkalarıyla paylaştığımda heyecanlanıyorum.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
6. Öğretmen olarak toplumda saygı göreceğim için öğretmenliği seçtim.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
7. Sağladığı olanaklar iyi olduğu için öğretmenliği seçtim.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
8. Sırf öğretme keyfini alabilmek için öğretmek istiyorum.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
9. Bana güçlü bir kişisel doyum sağlayacağına inandığım için öğretirim.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
10. Öğretmenler toplumda etki yarattığı için öğretmenlik mesleğini seçtim.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
11. Öğretmenliğin kendisi bir ödüldür.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-
12. Sadece öğretmek adına öğretmek istiyorum.	-1-	-2-	-3-	-4-	-5-	-6-

Ek-4. Etik Kurulu Kararı

Evrak Tarih ve Sayısı: 24.10.2022-97834

T.C.
BAYBURT ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

ETİK KURULU
KARARI

Karar Tarihi
19.10.2022

Karar Sayısı
214

Oturum Sayısı
11

Üniversitemiz Etik Kurulu tarafından, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 19.09.2022 tarihli ve E-83542712-050.99-89765 sayılı yazısı gereği, Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitimi Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı 192217010 numaralı öğrenci Fuat KOÇLARDAN'ın yürüttüğü "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri İle Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı araştırma önerisi üniversitemiz etik kurulu tarafından incelenmiş olup, araştırma önerisinin etik ilkelere uygun olduğuna toplantıya katılan üyelerin oy birliğiyle karar verilmiştir.

Prof.Dr. Ali Savaş BÜLBÜL

Başkan

BELGENİN ASLI ELEKTRONİK İMZALIDIR

Ek-5. Araştırma Uygulama İzni

Evrak Tarihi ve Sayısı: 21.08.2023-148989

T.C.
MUŞ VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-17480297-604.01.01-81752291
Konu : Araştırma Uygulama İzni
(Fuat KOÇLARDAN)

19.08.2023

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi :a) Milli Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 21.01.2020 tarihli ve 81576613-10.06.02-E.1563890 sayılı 2020/2 numaralı Genelgesi.
b) Bayburt Üniversitesi Rektörlüğü Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'nün 10.08.2023 tarihli ve 147754 sayılı yazısı ve ekleri.
c) Müdürlük Makamının 17.08.2023 tarihli ve E-17480297-604.01.01-81672042 sayılı onayı.

İlgi (b) yazı ile Bayburt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Fuat KOÇLARDAN'ın *"Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri ile Öğretme Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi"* konulu çalışmasına veri toplamak amacıyla müdürlüğünüze bağlı tüm resmi Ortaokul ve lise eğitim kurumlarında veri toplama talebini eğitim ve öğretimi aksatmayacak şekilde gönüllülük esasına dayalı olarak yapılmasını, uygulamalarda sadece ekte sunulan imzalı ve mühürlü veri toplama araçlarının kullanılması ve kişisel bilgiler istenmeyecek şekilde uygulanması ilgi (c) onay ile uygun görülmüştür.

Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Enver KIVANÇ
Vali a.
İl Milli Eğitim Müdürü

- Ek:
1-İlgi Müdürlük Onayı (1 Sayfa)
2-Anket ve Araştırma Ön İnceleme Formu (1 Sayfa)
3-Tez Çalışma Evrakları (15 Sayfa)

Dağıtım:
-Tüm İlçe Kaymakamlıklarına
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)
-Tüm Merkez Müdürlüklerine

Bilgi:
- Bayburt Üniversitesi Rektörlüğüne
(Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü)

Adres : Hürriyet Mahallesi Yeni Hükümet Caddesi No:515 Muş Merkez

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0 (436) 212 35 83
E-Posta: strategijelistirme49@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Zeki GÜRTÜRK
Unvan : Veri Hazırlama ve Kontrol İşlet
İnternet Adresi: <https://mus.meb.gov.tr> Faks:436212

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrakorgu.meb.gov.tr> adresinden b728-b0d7-3483-9647-99cf kodu ile teyit edilebilir.

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

ÖZ GEÇMİŞ

..... Yılında doğdu. İlköğretim ve lise öğrenimini Muş'ta tamamladı. 2004 yılında başladığı atletizm sporunda ulusal yarışmalarda birçok madalya kazandı. 2008 yılında yapılan Dünya Liseler Arası atletizm şampiyonasında, takım halinde Dünya Şampiyonu olma başarısı gösterdi. 2009 yılında Fırat Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümüne yerleşti. 2013 yılında mezun olduktan sonra aynı yıl beden eğitimi öğretmeni olarak atandı. Evli ve iki çocuk babasıdır.

